

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Bakalářská práce

Přejímky z francouzštiny v současné bulharštině

French Lexical Borrowings in Contemporary Bulgarian Language

Jana Georgievová

Francouzština pro mezikulturní komunikaci – Jihovýchodoevropská studia

Praha 2013

Vedoucí práce: prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. PhDr. Haně Gladkové, CSc. za vedení práce a veškerou pomoc a rady, které mi poskytla. Také bych ráda poděkovala svému otci za pomoc při formátování práce a třídění dat.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 18. srpna 2013

.....

Podpis

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na lexikální jednotky francouzského původu v současné bulharštině a podrobuje je lexikální, fonetické, morfologické a sémantické analýze, která ukazuje proces jejich adaptace a asimilace do bulharského systému. Součástí výzkumu je probádání historických, sociálních a kulturních příčin přejímání z francouzštiny do bulharštiny a záležitosti členství Bulharska v Mezinárodní organizaci frankofonie. Jazykový materiál výzkumu vychází z Bulharského slovníku cizích slov (Пернишка, Е. и кол. *Речник на чуждите думи в българския език*. Наука и изкуство, София 2007).

Klíčová slova

lexikologie, lexikální přejímky z francouzštiny, současná bulharština, adaptace, asimilace, sémantika, sémantická pole, sémantické odchylky, morfologie, fonetika, transkripce, transliterace, derivace, Mezinárodní organizace frankofonie

Abstract

This Bachelor thesis is focused on lexical items of French origin in contemporary Bulgarian language. These items are being analyzed lexically, phonetically, morphologically and semantically, this analysis shows their adaptation and assimilation process into the Bulgarian language system. Historical, social and cultural causes of French lexical borrowings in Bulgarian are part of the research as well. Language material of the research is based on the Bulgarian dictionary of foreign words (Пернишка, Е. и кол. *Речник на чуждите думи в българския език*. Наука и изкуство, София 2007).

Keywords

lexicology, French lexical borrowings, contemporary Bulgarian language, adaptation, assimilation, semantics, semantic fields, semantics deviations, morphology, phonetics, transcription, transliteration, derivation, International organization of the Francophone

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Cíle práce	8
3. Hypotézy	9
4. Pojmosloví	10
5. Současný stav zkoumané problematiky	13
6. Jazykový materiál.....	16
7. Kulturně-historická analýza galicizmů v bulharském slovníku	18
8. Obecná jazyková charakteristika.....	21
9. Lexikální analýza	23
10. Grafická analýza	25
11. Fonetická analýza.....	27
11.1. Samohlásky	27
11.1.1. Samohlásky ústní.....	27
11.1.2. Samohlásky nosové	30
11.2. Délka samohlásek	31
11.3. Polosouhlásky	31
11.4. Souhlásky	32
11.5. Přízvuk	33
12. Morfologická analýza	35
12.1. Morfologická adaptace.....	35
12.1.1. Substantiva.....	35
12.1.2. Verba	37
12.1.3. Adjektiva	38
12.2. Morfologická asimilace.....	40
12.2.1. Substantiva.....	40
12.2.2. Verba	41
12.2.3. Adjektiva	42
13. Sémantická analýza.....	43
14. Výsledky	47
15. Závěr	50
Použitá literatura	51
Přílohy.....	I

1. Úvod

Uživatele bulharštiny, rodilého i nerodilého, jistě nejednou překvapilo, jak často slýchá i pronáší slova francouzského původu, která tvoří značnou část bulharského slovníku. Toto zjištění je o to překvapivější, uvědomíme-li si, že se jedná o nepříbuzné jazyky (románský a slovanský), které navíc používají různé abecedy, a Bulharsko od Francie dělí stovky kilometrů a leží mezi nimi několik dalších států.

Vysvětlení je třeba hledat v historii, především v období bulharského národního hnutí, kdy Francie pro území obývaná Bulhary symbolizovala Evropskou civilizaci a kulturu. V této době začíná import evropských duchovních i materiálních vymožeností, které byly na území tehdejší Osmanské říše nové, a tak spolu s nimi byly francouzským prostřednictvím importovány i jejich názvy. Tak byla bulharština obohacena o stovky nových lexikálních jednotek, většina z nich se používá dodnes.

Tato práce se tedy zaměřuje především na lexikální jednotky v současné bulharštině, které pocházejí z francouzštiny. Mezi nimi najdeme nejen původní francouzská slova, která bulharština přejala přímo, ale i slova původem z jiných jazyků (často němčiny nebo exotických jazyků, které obohatily slovník francouzštiny) zprostředkovaná do bulharštiny francouzštinou, a původní francouzská slova, přejatá bulharštinou prostřednictvím jiného jazyka (nejčastěji ruštiny, popř. turečtiny či rumunštiny).

Rozdílný charakter francouzštiny a bulharštiny se projevuje při přejímání francouzských slov do bulharštiny v rovině grafické, fonetické, morfologické i sémantické. V této práci se pokusím vysledovat hlavní tendence při adaptaci galicizmů do systému bulharštiny a jejich následné asimilaci. Na tuto problematiku budu nahlížet pouze ze synchronního pohledu, zaměřím se na současnou situaci galicizmů v bulharštině.

Kromě malého příspěvku k teoretickým úvahám o francouzských přejímkách snad tato práce nabídne i určité praktické využití. Především pro uvědomělejší užívání jazyka a zvýšení znalosti o zákonitostech při přejímání cizích slov. Právě práce s cizími slovy, ačkoli nejsou v jazyce ničím neobvyklým, často působí potíže, neboť cizí slova se často odchyľují od zažitých jazykových struktur a mnohdy působí nejasnosti i v rovině významové.

Tato práce by mohla přispět také k výuce bulharštiny jako cizího jazyka: povědomí o způsobu, jakým bulharština přejímá slova z francouzštiny, jistě usnadní práci studentům bulharštiny, kteří již ovládají francouzštinu na určité úrovni. A jistě také usnadní studium

francouzštiny pro bulharské mluvčí, budou-li mít na vědomí například mezijazykovou homonymii mezi těmito jazyky.

Bakalářská práce svým rozsahem bohužel nemůže podat vyčerpávající analýzu stavu galicizmů v současné bulharštině, neboť tato problematika je velice komplexní a přesahuje rámec jazykovědy. I samotný korpus lexikálních jednotek je objemný a o každé z nich by bylo možné napsat mnoho. Proto tato práce představuje jen omezený příspěvek k problematice francouzských slov v bulharštině.

2. Cíle práce

Pro svoji bakalářskou práci jsem vytyčila několik cílů. V první řadě je jejím záměrem popis jazykového jevu, kterým jsou lexikální galicizmy v současné bulharštině ze synchronního hlediska. Shromážděný korpus lexikálních jednotek bude podroben kvantitativnímu výzkumu z několika hledisek.

Z hlediska jazykového si předkládaná práce klade za cíl analýzu galicizmů v bulharštině z formální, funkční, sémantické i stylistické stránky. Z formální stránky se jedná především o adaptaci francouzských slov do bulharského grafického a fonetického systému a bulharských morfologických kategorií. Cílem takové formální analýzy je především systematicky uchopit pravidla, kterými se adaptace řídí, a odhalit výjimky z těchto pravidel, vyskytují-li se.

Funkční stránka se týká asimilace již adaptovaných francouzských slov v bulharštině, analýza se zaměří na způsob, jakým se přejatá slova v bulharském jazykovém systému dále ohýbají a do jakých slovotvorných procesů tato slova vstupují.

Sémantická analýza francouzských přejímek v bulharštině si klade za cíl vymezit sémantická pole, která galicizmy zaujímají a zjistit hlavní tendence významových změn a posunů u francouzských slov při procesu sémantické asimilace do bulharštiny.

Francouzské přejímky budou podrobeny i stylistické analýze, která si klade za cíl tuto část bulharského slovníku zařadit z hlediska slohového a vyzkoumat, zda galicizmy obecně (nebo některé jejich skupiny) nesou nějaké stylové příznaky.

Tato bakalářská práce předloží i stručnou analýzu problematiky z hlediska historického a kulturního, pro objasnění kulturního pozadí jazykových změn, které se vlivem francouzštiny v bulharštině odehrály.

Kromě analýzy vlastního sebraného materiálu tato práce poskytne i stručný přehled současného stavu teoretického bádání o zkoumané problematice.

Srovnávání galicizmů českých a bulharských není primárním cílem této práce, pro ilustraci některých problémů ho však zařazují.

3. Hypotézy

Pro zkoumání galicizmů v současné bulharštině jsem stanovila několik hypotéz, jejichž platnost se ověří v průběhu práce.

První hypotézou je, že lexikální jednotky francouzského původu jsou v současném bulharském slovníku hojně zastoupené a jejich počet je srovnatelný s počtem přejímek z jiných jazyků, které měly na bulharštinu rovněž značný vliv.

Druhá hypotéza souvisí s vývojem bulharštiny. Podle ní jsou galicizmy v bulharštině raného data přejímání, což se projevuje na míře asimilace, a v současnosti do bulharštiny již nepřibývají nebo přibývají jen minimálně.

Další hypotézou je, že francouzská slova v bulharštině poukazují na společensko-kulturní vztahy s Francií během klíčových období formování bulharského národa a jazyka.

Hypotézou, kterou budu v jazykovědné (a nejrozsáhlejší) části své práci ověřovat, je tvrzení, že galicizmy v bulharštině podlehly adaptaci, která je podmíněná rozdílným charakterem a strukturou jazyků, a následné asimilaci odpovídající bulharskému jazykovému systému.

Hypotéza o stavu teorie o galicizmech stanovuje, že se současná literatura týkající se cizích vlivů v bulharském jazyce (a obdobně i v českém) zaměřuje především na vliv angličtiny, který je aktuálně pro dynamiku slovní zásoby bulharštiny nejvýznamnější.

Poslední hypotéza se týká porovnání francouzských přejímek v bulharském a českém jazyce: ve srovnání s češtinou bulharské galicizmy více dodržují původní francouzskou normu, především výslovnostní, české naopak se více drží formy psané.

4. Pojmosloví

Pro účely této práce je třeba vymezit pojmy, se kterými budu pracovat. Problém tkví nejen v používání různých termínů pro tentýž jev v české lexikologii (srov. *přejímka* – *výpůjčka*), ale i v odlišnostech v pojetí problematiky přejímání cizích slov mezi českou a bulharskou teorií. Česká a bulharská lexikologie se ve velké míře shoduje, panuje zde však i jistá asymetrie, rozhodla jsem se proto vybrat z českého i bulharského teoretického systému takové pojmy, které by co nejlépe postihovaly zkoumanou problematiku.

Přejímání je jeden ze základních procesů dynamiky slovní zásoby, při kterém dochází k obohacování slovníku jazyka. Změny ve slovní zásobě způsobují *faktory mimojazykové, psychické a jazykové*, tyto faktory nepůsobí odděleně, ale ve vzájemné interakci. K přejímání dochází i v rámci jednoho jazyka (mezi vrstvami národního jazyka), nejčastěji se však přejímá z jazyka cizího (GREPL 1995:96-102).

Proces přejímání cizích slov je složen z několika dílčích procesů. Ty se ukázaly být důkladněji popsány v bulharské teorii, proto se v tomto případě přidržuji termínů bulharských. Jedná se zejména o termíny označující proces **adaptace** a následné **asimilace** cizích slov. Oba tyto procesy spolu úzce souvisejí a zajišťují grafické, fonetické, gramatické a sémantické přizpůsobení cizího slova, které daný jazyk přejímá, tak, aby odpovídalo struktuře cílového jazyka a co nejvíce se přiblížilo ke slovům domácím (BOJADŽIEV 2011:194-196).

S termínem adaptace se setkáme i v českých odborných textech na téma přejímání cizích slov (ENCYKLOPEDICKÝSLOVNÍK ČEŠTINY 2002:542), termín asimilace se však v české teorii používá výhradně v kontextu zvukové podoby.

Termín *побългаряване* (**pobulharšt'ování**) se používá v kontextu přejímání ruských slov do bulharštiny (BOJADŽIEV 2011:194-196). Bulharská literatura na téma přejímání z francouzštiny tento termín používá i při popisu adaptace a asimilace slov původem z francouzštiny (např. PATEV 1970).

Pro přejímání cizích jazykových prvků do pravopisného systému cílového jazyka jsou důležité pojmy **transliterace** a **transkripce**. Transliterace představuje převod textu mezi různými typy hláskového písma (např. cyrilicí a latinkou), při přejímání francouzských slov do bulharštiny však dochází především k transkripci, tedy k převedení zvukové podoby výrazu do podoby psané odpovídající cílovému jazyku (ENCYKLOPEDICKÝSLOVNÍK ČEŠTINY 2002:492-495).

Kalkování, neboli vytvoření nového slova (popř. slovního spojení) na základě doslovného převodu z cizího jazyka, je další ze způsobů, jakým lze slovní zásobu jazyka obohacovat. Kalky se v jazyce obtížně určují, přesto jsou mnohé známé, včetně kalků z francouzštiny v bulharštině. Kalky rozlišujeme **slovotvorné** (přejímání struktury slova), **frazeologické** (doslovný převod jednotlivých prvků slovního spojení z jednoho jazyka do druhého) a **sémantické** (domácí slovo vlivem cizího slova získá nový, přenesený smysl) (BOJADŽIEV 2011:194-195).

K obohacování slovní zásoby dochází rovněž *tvorbou nových slov*. Základními slovotvornými procesy jsou **odvozování** (*derivate*), **skládání** (*kompozice*) a **zkracování** (*abreviace*) (GREPL 1995:96-102). Problematiky galicizmů asimilovaných v bulharštině se přímo dotýká především odvozování. Literatura uvádí, že slovotvorba a přejímání jsou navzájem konkurenční procesy (např. PATEV 1970), v případě francouzských slov v bulharštině dochází k oběma z těchto procesů, neboť přejatá francouzská slova jsou v bulharštině již natolik asimilovaná, že se účastní i slovotvorných procesů.

Přejímka, v české literatuře označovaná rovněž synonymními termíny *výpůjčka* a *slovo přejaté*, v angličtině se také setkáváme s dubletními termíny: *borrowing*, *loan(word)*, francouzsky *emprunt* (VACHEK 2005: 135,171), v bulharštině stabilně označovaná **заемка**, je prvkem, který jeden jazyk převzal od jiného na základě *jazykového kontaktu*. Nejedná se jen o lexikální jednotky, přejímek rozlišujeme více druhů: **fonologické** (např. foném [f] ve slovanských jazycích), **morfologické** (vznik nové gramatické kategorie na bázi jiného jazyka), **syntaktické** (např. přejímání větných vazeb), **lexikální** (přejatá slova), **sémantické** (rozšiřování významu slova analogicky k cizímu jazyku), **frazeologické** (doslovný převod ustálených spojení) nebo **pragmatické** (např. vykání, které bylo do slovanských jazyků přejato právě z francouzštiny) (ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK ČEŠTINY 2002:542).

Lexikální přejímky z francouzštiny se v literatuře vyskytují pod názvy *francouzská slova*, *slova původem z francouzštiny*, v bulharštině *френски думи*. Výraz **galicizmus** se ve výkladových slovnících vyskytuje a je definován jako jazykový prvek přejatý do jiného jazyka z francouzštiny nebo podle francouzštiny v něm vytvořený¹. I já jej pro úspornost ve své práci používám, v lexikologických českých ani bulharských pracích jsem se však s ním nesešla (na rozdíl od *anglicizmů*, *germanizmů*, *turcizmů*, *rusizmů*,...). V jedné práci (D. Veselinov: *Френската лексика в романа Тютюн*) se dokonce používá označení *френцизъм*, tato práce je věnovaná výzkumu literárnímu a francouzské výrazy jsou zde vnímány jako příznakové.

¹ PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2001, s. 255.

Mnohá slova cizího původu jsou v bulharštině používána již po staletí, proto jsou již adaptována do gramatické i fonetické stavby. Novější cizí slova více zachovávají formu v původním jazyce. Z tohoto hlediska se v bulharské teorii rozlišují slova cizího původu – **думите чужди по произход** (př. *тпанеза*), a slova podle fonetické podoby označovaná za slova cizí – **чуждите думи** (př. *амплоа*) (PAŠOV 1989:40-44).

Přejatá slova patří mezi **neologizmy**, tedy takové lexikální jednotky, které jsou nové vzhledem k již existujícím lexikálním jednotkám v daném jazykovém systému a vznikají spontánně i záměrně z potřeby pojmenovávat nové skutečnosti, popřípadě zpřesňovat či nahrazovat stávající pojmenování pro nějakou skutečnost (ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK ČEŠTINY 2002:284).

Obecně se velký podíl přejímek řadí mezi **internacionalizmy**, slova mezinárodní, „*международна лексика*“. Za mezinárodní slova jsou považována ta, která se vyskytují v systému slovní zásoby všech nebo více jazyků, pro mezinárodní lexikum není příznačný jen společný původ jednotlivých slov, ale i tematická a funkční příslušnost. Z hlediska původu slov jsou nejčastěji zdrojem klasické jazyky, latina a řečtina. K rozšiřování těchto slov docházelo prostřednictvím živých jazyků, často právě francouzštiny, jejímž základem je latina. Mnoho z internacionalizmů představuje odborné termíny v nejrůznějších sférách lidského poznání. Rychlý rozvoj v oblasti vědy a techniky vede k potřebě co nejvíce unifikovat terminologii, proto právě internacionalizmy jsou přejímány rychle a intenzivně (GEORGIEV 1983:64-66).

5. Současný stav zkoumané problematiky

V této kapitole se pokusím shrnout, jaká je aktuální situace v oblasti odborné literatury pojednávající o galicizmech v současné bulharštině. Rozdělení slovní zásoby z hlediska původu lexikálních jednotek je velmi významnou částí lexikologie a každá z lexikologických příruček tomuto tématu věnuje určitou pozornost. Francouzská slova tvoří významnou část bulharského slovníku, a tak je jim věnován samostatný oddíl v lexikologiích V. Vátova (VĀTOV 1998) i T. Bojadžieva (BOJADŽIEV 2011). Lexikologové se shodují, že z cizích lexikálních přejímek patří v současné bulharštině mezi nejpočetnější právě ty původem z francouzštiny.

Samostatné práce věnované problematice francouzských slov v bulharštině se z převážné části datují do 60. a 70. let 20. století a jejich počet se pohybuje okolo dvaceti. Od 80. let takových prací mnoho nepřibývá, na rozdíl od výzkumů věnovaných anglicizmům, jejichž počet od této doby neustále vzrůstá a v roce 2010 je stav prací o anglicizmech ve srovnání s pracemi o galicizmech více než dvojnásobný, jak ukazuje souhrnná bibliografie bulharské lexikologie (ATANASOVA 2011).

Nejkomplexněji se touto problematikou zabýval bulharský romanista Pavel Patev v letech 1967–1979, a to na více úrovních jazyka, včetně pragmatických otázek metodiky výuky francouzštiny v Bulharsku. Studenty romanistiky, jak píše, zapojil i do výzkumu lexikálních přejímek. Ve třech článcích popsal fonetickou, morfologickou a lexikálně-sémantickou adaptaci a asimilaci francouzských slov do bulharštiny a své poznatky syntetizoval v článku *Лексикални заемки от френски език* z roku 1979. Galicizmy tak Patev popsal velmi zevrubně ze synchronního pohledu odpovídajícímu stavu bulharského jazyka před několika desetiletími, během kterých se bulharština vlivem společenských změn nevyhnutelně změnila. Takto rozsáhlý výzkum galicizmů už od té doby podle mých informací neproběhl.

Z diachronního pohledu k výzkumu francouzských slov v bulharštině nejvíce přispěl L. Vankov letech 1958–1968. Ve čtyřech článcích analyzuje jazykový materiál z období 1800–1870, jeho práce je velmi významná pro periodizaci přejímání z francouzštiny a pro sémantickou a stylistickou analýzu přejímek. L. Vankov (VANKOV 1957) se také zabýval morfologickou stránkou bulharských sloves převážně cizího původu v článku *Към историята на глаголния суфикс -ирам в български*. V tomto článku vysvětluje, že tento sufix souvisí s německým slovesným sufixem *-ieren* a svědčí o vzájemném jazykovém

kontaktu francouzštiny a němčiny, mezi oběma jazyky dochází k přejímání lexikálních jednotek již od středověku.

Francouzská slova v bulharštině tvoří významnou část terminologie mnoha oborů lidské činnosti a je možné je do velké míry utřídít do sémantických skupin podle těchto oborů. Sémantickým skupinám se samostatně věnují články V. P. Kolarové: *По въпроса за заемането на първите френски технически термини* z roku 1983 či S. Beškové: *Френски думи в езика на изобразителните изкуства*, 1967. Z posledních let jistě stojí za zmínku i analýza francouzských výrazů v bulharské krásné literatuře: v roce 2009 vyšla publikace D. Veselinova *Френската лексика в романа Тютюн*.

Francouzsko-bulharské (nejen jazykové, ale především kulturní, politické a akademické) vztahy hrály pro přejímání z francouzštiny důležitou roli a vedly až k přijetí Bulharska k Mezinárodní organizaci frankofonie. Těmto vztahům se věnovala E. Getova (GETOVA 2005) v práci *Журналистически езици на възраждането: българо-френски контексти*. Jak tato práce ukazuje, periodický tisk se velmi významně podílel na formování bulharského jazyka během tzv. národního obrození.

Obohacování slovní zásoby o cizí jednotky není jevem přijímaným všemi jazykovědci pozitivně. Purismus není mezi jazykovědci ojedinělý a jsou mu věnovány mnohé publikace, např. M. Moskov (MOSKOV 1958): *Борбата против чуждите думи в българския книжовен език*.

Odborníci si zjevně uvědomují, že cizí slova se v mnohém odchyľují od zažitých pravidel daného jazyka. Proto se vydávají i velmi praktické a popularizační příručky, jejichž cílem je seznámit mluvčí jazyka s možnými úskalími, která při používání cizích slov vznikají. Takové publikace (popřípadě články v denním tisku) čtenářům přístupnou formou objasňují přesný smysl určitého cizího slova, doplněný například o etymologii a o různé zajímavosti. Čtenáře rovněž upozorňují na správné užívání cizích slov z formálního hlediska. K takovým publikacím patří například *Главоболия с чуждите думи* z roku 1983 v bulharském prostředí nebo *Slova odjinud: vyprávění o cizích slovech s ilustracemi* Zdeňka Mězla z roku 1986 v prostředí českém. Kromě takovýchto popularizačních publikací uživatelům samozřejmě prakticky slouží i slovníky cizích slov různých rozsahů, kromě objemných akademických slovníků cizích slov i menší slovníky, např. E. Perniška: *Речник на чуждите думи за всички*, 2007.

V českém prostředí známe již dlouhá léta problematiku slov, která si v češtině a francouzštině odpovídají, mají však odlišný význam, metodicky zpracovanou v příručce od

Otomara Radiny *Zrádná slova ve francouzštině*². O využití problematiky francouzských přejímek ve výuce jazyka hovoří i P. Patev (PATEV 1977), ve stati *Лингвистични, психологически и психолингвистични основи на обученето по френски език*.

² Státní pedagogické nakladatelství, Praha: 1978.

6. Jazykový materiál

Základní jazykový korpus pro výzkum jsem shromáždila na základě slovníku *Речник на чуждите думи в българския език*, nakladatelství *Наука и изкуство*, 5. vydání, z roku 2007, a zahrnuje všechny jednotky, které slovník uvedl jako:

1. čistě francouzského původu
2. francouzského původu přejaté prostřednictvím jiného jazyka
3. původem z jiného jazyka (obvykle latiny nebo exotických jazyků) převzaté prostřednictvím francouzštiny

Materiál tak obsahuje i slova jako *комунизъм, революция*, která jsou považována (ač jejich kořeny jsou latinské) za přejímky z francouzštiny, neboť ve francouzštině jsou již přijata za slova francouzská (BOJADŽIEV 2011).

Celkový počet získaných excerpt se vyšplhal na 3013 slov, celkový soupis viz Příloha 1. Při tak objemném materiálu není vzhledem k rozsahu práce možné analyzovat všechna excerpta jednotlivě. Pomocí retrogradního utřídění excerpt je bylo možné zanalyzovat formálně, například rozdělit jednotky podle morfologických kategorií.

Sebraný materiál ze slovníku cizích slov sice spolehlivě ukáže složení bulharského lexika cizího původu v celé šíři, je ale třeba přiznat, že nezobrazí frekvenci výskytu cizích slov v psaných či mluvených textech. Otázkou tedy zůstává, do jaké míry tento materiál vypovídá o skutečném užívání galicizmů v současné bulharštině. Slovník cizích slov, sloužící svým uživatelům především k objasňování cizích slov, která jsou často málo známá a úzce odborně specifikovaná, pochopitelně z velké části obsahuje výrazy užívané jen řídce. Kromě terminologických výrazů slovník obsahuje i slova cizího původu běžně užívaná, takže shromážděný materiál by měl zajistit kompletní soubor lexikálních jednotek francouzského původu v současném bulharském slovníku. Ačkoli materiál obsahuje slova, která jsou užívána velice málo, zákonitosti přejímání francouzských slov do bulharštiny ukáže.

Jednotky v sebraném materiálu nejsou zcela totožné s jednotkami, se kterými pracovali jiní jazykovědci, kteří se galicizmy v bulharštině zabývali (P. Patev, L. Vankov). Mnohé z jednotek materiálu L. Vankova již dnes patří k výrazům zastaralým, P. Patev do svého materiálu řadí i mnohé výrazy derivované od slov přejatých.

Excerpta ze Slovníku cizích slov jsem dále srovnávala s příslušnými hesly v slovníku překladovém *Нов учебен френско-български/българо-френски речник* (POPOVA 2004) a výkladovém *Български тълковен речник* (ANDREJČIN 1994).

Vybrané výrazy, zejména ty, jejichž příslušnost k morfoložickým kategoriím je v užívání patrná jen podle kontextu, jsem vyhledávala i pomocí jazykového korpusu AV ČR v rámci projektu paralelního korpusu *Intercorp*.

7. Kulturně-historická analýza galicizmů v bulharském slovníku

Tato práce si neklade za cíl zkoumat historické příčiny vysokého počtu francouzských přejímek v bulharštině, hlubší diachronní pohled mám v plánu poskytnout až v následné diplomové práci, bez jejich stručného nástinu se však neobejde ani tato práce bakalářská.

Podle periodizace L. Vankova se většina galicizmů do bulharštiny dostala v průběhu devatenáctého století, ještě v době, kdy bylo bulharské území plně součástí Osmanské říše. Vztahy Francie a Osmanské říše sahají až do 16. století, do období vlády krále Františka I. (vládl 1515 – 1547) a sultána a Süleymana (Sulejmana) I. (1520 – 1566). František I. navázal ve třicátých letech 16. století diplomatické vztahy se sultánem jako vůbec první z křesťanských panovníků Evropy. Od roku 1536, kdy vznikla tzv. francouzsko-osmanská aliance, je to právě francouzština, která zprostředkovává kontakt mezi Osmanskou říší a Evropou. Evropskou kulturu pro obyvatele Osmanské říše představuje právě Francie. Tato doba je klíčová pro jazykový vliv francouzštiny na jazyky osmanské říše navíc ještě z jednoho důvodu. František I. totiž roku 1539 vydal známý edikt z Villers-Cotterêts, který ustanovuje francouzštinu administrativním jazykem království, do té doby jím byla latina. Aliance mezi Francií a Osmanskou říší trvá více než dvě a půl století, zaniká až Napoleonovým tažením do Egypta (1798), které území Osmanské říše přímo zasáhlo. Aliance obou zemí se projevuje v oblasti vojenské, politické a diplomatické, obchodní i kulturní, na území Osmanské říše směřují i francouzské katolické misie.

„Освен чрез верското влияние върху християнското население в Империята, Франция успява да упражни най-рано и най-ефикасно идеологическо влияние върху мюсюлманското население чрез светската си култура. В тази област френската политика се изразява в създаването на френски лицеи и училища към католическите общини, в които получават светско образование поданици на султана – включително и българи. Франция налага най-рано и най-бързо влиянието си в империята и по отношение на културата, естетиката, архитектурата, бита, изкуството, модата, тъй като тези сфери на социалния живот не изискват специална подготовка за рецепция и владеене на френски език.“ (GETOVA 2005:56)

Zde vidíme, že Francie systematicky rozšiřuje svůj jazyk na území Osmanské říše, Getova dále uvádí, že francouzština se záhy stala diplomatickým jazykem Vysoké porty nejen

při jednáních se samotnou Francií, ale i při kontaktu se zbytkem Evropy. Vyjmenované oblasti života, na které měla Francie vliv, se pochopitelně velmi těsně shodují se sémantickými poli, která galicizmy v bulharštině dodnes pokrývají – viz více v 13. kapitole, která se sémantickou analýzou bulharských galicizmů zabývá.

Vpádem Napoleona do Egypta zaniká politická aliance mezi Francií a Osmanskou říší, nikoli však vzájemné kulturní vztahy a vlivy. V této době navíc pomalu začíná i bulharské národní hnutí, pro které je významná nejen kultura, gramotnost a vzdělání, ale i ekonomika, obchod. Mnozí z tehdejších obchodníků i učenců (ačkoli jejich počet je stále velmi nízký) získali vzdělání ve francouzských gymnáziích na území Osmanské říše (kde toto vzdělání zprostředkovali obvykle Řekové) či Rumunska. Někteří z nich pokračovali ve vysokoškolských studiích právě ve Francii. Francouzština se stává zásadním jazykem pro obchodní korespondenci i žurnalistiku, hovoří se dokonce o francouzsko-bulharském bilingvizmu (např. GETOVA 2005:56). Francouzský vliv se ještě více zvyšuje po Krymské válce (1853 – 1856), poté se francouzština začíná povinně vyučovat i na školách, nejen ve francouzských gymnáziích, od 60. let vznikají i první bulharské učebnice francouzštiny (GETOVA 2005:56-58). Francouzské zdroje zde hovoří o bulharské frankofilii, francouzština představovala otvírání dveří Evropě a odvracení se od Vysoké porty (již po zániku aliance s Francií).³

Na bulharském území byla francouzština zprostředkovávána nejprve turečtinou, následně řečtinou (popř. rumunštinou) a později, po Krymské válce ruštinou. Zprostředkující jazyky pochopitelně hrají roli i při přejímání francouzských lexikálních jednotek, a to jak po stránce obsahové, tak formální.

Po osvobození Bulharska roku 1878 významné postavení Francie trvá, francouzština je v této době navíc diplomatickým jazykem celosvětově. Francie se v této době řadí i mezi velmoci koloniální, právě francouzština zprostředkovala mnohé exotické reálie do evropských jazyků včetně bulharštiny. Bulharské knížectví také jako svoji měnu používá francouzský frank⁴, a to až do roku 1880, kdy vydává měnu vlastní – lev.

Významné postavení francouzštiny v Bulharsku (i jinde ve světě) klesá až s druhou světovou válkou. Zatímco celosvětově se mezinárodním jazykem postupně stává angličtina, v Bulharsku se do popředí dostává ruština. Je však třeba podotknout, že na území Bulharska se i po válce zachovala dvojjazyčná gymnázia, včetně těch francouzských.

³ <http://www.erudit.org/revue/ps/1997/v16/n1/040051ar.pdf>, s.104

⁴ <http://www.amb-bulgarie.fr/francophonie.php>

Po roce 1989 začínají jednání o přijetí Bulharska k Mezinárodní organizaci Frankofonie (*Organisation internationale de la Francophonie*, OIF). Tato iniciativa je spojena především s osobou prezidenta Želeva (1990 – 1996) a jeho francouzského protějšku F. Mitteranda (1981 – 1995). Z bulharské strany bylo připojení k OIF schváleno roku 1991, v roce 1993 se Bulharsko (spolu s Rumunskem a Moldavskem) stalo členem OIF. Česká republika a Slovensko patří mezi země pozorovatelské.

8. Obecná jazyková charakteristika

Než přistoupím k jazykové analýze lexikálních galicizmů v bulharštině, je třeba uvést, že přejímky z francouzštiny se v současné bulharštině nevyskytují jen v rovině lexikální, ale i morfologické, např. prefixy *de-*, *dez-*, *pe-* (PATEV 1970) či pragmatické (vykání).

Za zmínku jistě stojí i případy kalkování z francouzštiny, které se v současné bulharštině rovněž vyskytují, a to slovotvorné, frazeologické i sémantické.⁵

Slovotvorné kalky z francouzštiny jsou například: *distance* – *разстояние*, *préjugé* – *предразсъдък*, *international* – *международен*, *impression* – *впечатление*, *inversion* – *извращение*, *concentrer* – *съсредоточавам се*, mezi frazeologické kalky patří: *pommes de terre* – *земна ябълка*, *compt courant* – *текуща сила*, *point de vue* – *гледна точка*, sémantické kalky z francouzštiny jsou například: *изтънен* („изтънен“) + *raffiné* – „изискан“, *пловък* („равен“) + *plat* – „лишен от оригиналност, безвкусен“ (BOJADŽIEV 2011:194-195).

Původně kalkem z francouzštiny je i slovo *влак*, z francouzského *train* (od *traîner* – vléci) vzniklo české *vlak*, které posléze převzala bulharština. (VIDENOV 1978:49-50)

Bulharské lexikální jednotky francouzského původu se rozlišují podle způsobu přejímání, podle toho, zda byly přejaty ústní (*устни заемки*) nebo písemnou (*книжовни заемки*) cestou. Způsob přejímání ovlivňuje především formální podobu přejímky.

Některé lexikální jednotky byly přejaty přímo, na základě kulturních styků, mnohé však byly do bulharštiny zprostředkovány jinými jazyky, zejména turečtinou, rumunštinou a ruštinou. (BOJADŽIEV 2011:181-183) Rozlišují se proto přejímky přímé (*преки заемки*) a nepřímé (*непреки заемки*).

Rozlišit galicizmy podle způsobu přejímání by vyžadovalo diachronní výzkum, jaký prováděl L. Vankov, který utvořil čtyři skupiny galicizmů podle způsobu přejímání⁶:

1. устни преки заемки (*маска, интрига*)
2. устни непреки заемки – zde dále rozlišuje, prostřednictvím jakého jazyka byla tato slova přejata: tureckého (*галош, кондуктор*), řeckého (*грим, канане*), ruského (*афиш, пардесю*) a kombinovaně (*маневра, казарма*)
3. книжовни преки заемки (*адрес, балет*)
4. книжовни непреки заемки – přejaté prostřednictvím ruštiny (*бульон, гилотина*)

⁵ I samotné slovo kalk je přejímka z francouzštiny: *calque* – „отпечатък“. (BOJADŽIEV 2011:194)

⁶ Vankov 1965, cit. dle Patev, 1980, s. 206

Diachronní výzkum také umožňuje určit galicizmy podle stáří přejímání. Vankov určil, že z francouzštiny se slova přejímala od konce 18. století a v průběhu celého 19. století, jedná se tedy o přejímky rané, s čímž souvisí i vysoká míra asimilace. Podle období přejímání je také možné do velké míry určit zprostředkující jazyk, v každém období byl pro přejímání z francouzštiny do bulharštiny dominantní jiný jazyk, jak naznačila kulturně-historická analýza bulharských galicizmů.

S problematikou obohacování slovní zásoby jazyka přejímáním cizích slov souvisí i otázka přístupu mluvčích a především jazykovědců k přejímkám. Například podle Pašova jazyk vyžaduje, aby příchodu cizích slov bylo zamezováno a aby se s již přejatými slovy zacházelo důsledně podle pravidel odpovídajících bulharštině (PAŠOV 1989:40-44). Bulharská lexikologie dělí přejímky na *нужни* a *ненужни*: první z nich nemají bulharský ekvivalent a v jazyce jsou tedy potřebné, druhé bulharské synonymní označení mají a mělo by se tedy upřednostňovat slovo původu domácího. Podle toho se pak rozlišuje, zda je dané cizí slovo zařazeno jako *заемка* nebo *чуждица*, která je podle puristů nežádoucí (BOJADŽIEV 2011:201).

Zaměříme-li se na bulharské galicizmy z hlediska vertikální stratifikace, zjistíme, že mezi nimi nalezneme slova běžně užívaná (*мерси, гара*), odborné termíny (*десант, ендорфин*), specifická pro určitý obor lidské činnosti (avšak bez stylového příznaku, nejedná se o žargon), např. *канава, шамом*. Ukazuje se tedy, že galicizmy se používají spíše ve stylu vysokém a tvoří součást odborné terminologie, ve slangu či žargonu se s nimi setkáme jen minimálně (na rozdíl od anglicizmů či turcizmů). V beletrii se galicizmy často používají pro charakteristiku francouzů či frankofonních osob, někdy ale takto slova vejdou i do běžného užívání v bulharštině, jako i případ výrazu *мерси* (VANKOV 1967:314). Stylistická charakteristika francouzských slov v bulharštině je nesmírně zajímavé téma k hlubšímu výzkumu, který ovšem zamýšlený obsah a zaměření této práce neumožňuje.

9. Lexikální analýza

Bulharskou slovní zásobu tvoří z přibližně 15 % slova původem z jiného jazyka. Ze západních jazyků je nejvíce jednotek francouzského původu (BOJADŽIEV 2011:158-182). Tato informace se ale týká jen složení slovní zásoby a nikoli frekvence skutečného užívání francouzských slov.

Celkový počet lexikálních galicizmů v bulharštině není možné spolehlivě určit, a to z více důvodů. V první řadě je obtížné rozhodování, která slova mezi galicizmy s jistotou zařadit. Mezi galicizmy se totiž vyskytuje mnoho slov patřících k mezinárodní slovní zásobě, která je obecně nejčastěji latinského nebo řeckého původu, a francouzská slovní zásoba je sama vytvořena především na základě latiny. Velká část z galicizmů není ve skutečnosti původu francouzského a jsou přejímkami již ve francouzštině. Její pomocí tyto výrazy přišly do dalších jazyků, včetně bulharštiny. Od galicizmů se v bulharštině již zcela aktivně odvozují nové tvary, které ve francouzštině nemají protějšky a které nejsou všechny uvedeny ve slovních (viz morfologická asimilace). Tato odvozená slova taktéž ztěžují stanovení přesného počtu galicizmů v bulharštině. Slova francouzského původu, stejně jako jiné lexikální jednotky, podléhají změnám ve slovní zásobě a některé z nich zastarávají a užívat se přestávají, což je rovněž další z faktorů zpochybňující číselné vyjádření počtu galicizmů.

I přes výše popsané obtížnosti se počty galicizmů v bulharském slovníku uvedené v různých zdrojích shodně pohybují okolo 3000. Můj materiál obsahuje 3013 galicizmů, výzkum vedený P. Patevem nashromáždil okolo 3400 jednotek. Patev navíc míní, že skutečný počet galicizmů je ještě vyšší – po přičtení slov, která byla odvozena od prvotních přejímek (PATEV 1977).

Slovnědruhová charakteristika galicizmů odpovídá charakteru přejatých slov vůbec i mimojazykovým příčinám, tedy potřebě pojmenovat nové skutečnosti, nejvíce z francouzských lexikálních jednotek představují substantiva, menší část verba a adjektiva, jiné slovní druhy jsou zastoupeny jen ojediněle.

Podstatná jména tvoří zdaleka nejpočetnější skupina galicizmů, z celkového počtu galicizmů v bulharštině představují přibližně 75 %. Důvodů pro převahu substantiv se nabízí několik. V první řadě jsou to, jak už jsem zmínila, nejčastěji právě substantiva, která jsou obecně přejímána: názvy nových objektů, jevů, skutečností (PATEV 1977:114). Od těchto názvů se dále odvozují další slovní druhy odpovídající struktuře cílového jazyka. Dále to

může být způsobeno i charakterem francouzštiny, o které se všeobecně míní, že je jazykem nominálním a dává přednost vyjadřování především pomocí substantiv.

Menší část lexikálních galicizmů v bulharštině jsou slovesa. Z 3013 excerpt ze Slovníku cizích slov v bulharštině je sloves 273, jejich podíl tak činí necelých 10 %. Počet přídavných jmen v sebraném materiálu těsně přesahuje 200, což je okolo 7 % z celkového počtu galicizmů.

Mezi lexikálními přejímkami z francouzštiny jsou slova příslušející k jiným slovním druhům výjimečná. To ale v praxi neznamena, že by tato slova byla svojí frekvencí v současné bulharštině okrajová, naopak, patří sem frekventovaně užívaná částice *мерси* a mezi citoslovce zařazené *нардон*. Mezi citoslovce patří i výraz *юну*.

10. Grafická analýza

Při analýze grafické stránky galicizmů v současné bulharštině se setkáváme s neustálou konfrontací dvou různých grafických i pravopisných systémů, které tyto dva jazyky používají. Zaprvé tu je samozřejmě rozdíl mezi latinkou a cyrilicí, už z důvodu různých abeced se galicizmy v bulharštině podstatně odlišují od těch v češtině, které v psané podobě zůstávají primárně beze změn.⁷ Proto jsou i odchylky (ve srovnání s češtinou) od francouzského grafického systému četnější, neboť čeština více vychází z psané formy. Zde samozřejmě hraje roli, zda galicizmus do bulharštiny přišel ústní, nebo písemnou formou. Zadruhé pravopis bulharštiny je fonologický, zatímco francouzský má mnohé historizující tendence a grafická stránka jazyka se od té zvukové liší mnohem více.

V bulharštině se při přejímání cizích slov používá transkripce, a nikoli transliterace, tj. hláska je nahrazována hláskou a nikoli písmeno písmenem, s ohledem na spodobu znělosti (PAŠOV 1989:40-44). Grafická podoba galicizmů se tedy řídí především stránkou fonetickou, které je podrobněji věnována následující 11. kapitola.

Psaná podoba se ukáže především na vlastních jménech (zejména toponymech a vlastních jménech významných francouzských osobností), jsou totiž hojná, píše se cyrilicí a i odborná literatura jim věnuje větší pozornost. Materiál ukázal, že pro jména obecná platí obdobné tendence, jako u jmen vlastních.

Tato práce si neklade za cíl zkoumat historický vývoj francouzských slov v bulharském jazykovém prostředí, proto se grafická podoba, která úzce souvisí s kulturním vývojem společnosti, dočká hlubší analýzy až v plánované diplomové práci, která bude analyzovat přejímání z diachronního pohledu. Už v této fázi je zjevné, že cizí slova byla při prvním vstupu do bulharského jazykového prostředí (v případě galicizmů se jedná především o 19. století) ponechávána v citátové formě, v latinské abecedě, a to i v textech jinak psaných bezzbytkem cyrilicí. Tento jev předpokládá určitý stupeň bilingvizmu společnosti (který zde již byl zmiňován) či alespoň schopnost čtenářů (obvykle čtenářů periodického tisku) bez větších problémů přečíst text psaný cyrilicí i latinkou. To souvisí i s vývojem transkripce opačným směrem, tedy transkripce bulharštiny latinskými písmeny. Francouzská transkripce (především vlastních jmen) se totiž velmi dlouho používala v oficiálních i neoficiálních dokumentech.

⁷ K odchylkám od francouzské podoby samozřejmě dochází i u českých přejímek z francouzštiny, avšak až na vysokém stupni asimilace, tyto odchylky se navíc (na rozdíl od bulharštiny) netýkají jmen vlastních. V případě češtiny je u francouzských přejímek (a cizích slov vůbec) značně problematičtější otázka výslovnosti a ohýbání.

Problematičnost transkripce a výslovnosti navíc není způsobena jen rozdílností obou jazyků a jejich grafických a pravopisných systémů, ale i faktem, že výslovnost a pravopis jmen se často liší i v rámci francouzštiny. To se týká jmen obecných, i zde výslovnost může kolísat (i vzhledem k světové rozšířenosti francouzštiny), zejména však jmen vlastních, která často představují výjimky v pravopisném systému, často z historických důvodů.

Dále, mnoho z francouzských prvků bylo do bulharštiny přejato prostřednictvím ruštiny, a tím dochází ke vstupu třetího jazyka do této problematiky. Pro přejímání cizích jmen do bulharštiny jsou zásadní tři pravidla, a to co největší shoda se současnou výslovností daných jmen ve výchozí francouzštině, zachovávání pozice přízvuku a substituce typicky francouzských hlásek tak, aby se co možná nejvíce přibližovaly hláskám bulharským (PAŠOV 1989:40-44).

Od těchto pravidel se odklánějí zejména slova, která mezi přejímkami patří k nejstarším, z vlastních jmen to jsou především bulharské názvy toponym, jako např. *Paris – Париж*, *Marseille – Марсилия*, *Nice – Ница*. Tato jména jsou již plně adaptována do systému bulharštiny. Osobně se domnívám, že některá tato jména mohla proniknout do bulharského prostředí ještě ve své původní latinské podobě, jako například název dnešního města Marseille, jehož původní latinský název je Marsilia. Dále se jedná o osobní křestní jména (která obvykle mají své protějšky v mnoha evropských jazycích), např. *Louis – Лудовик*, *Frédéric – Фредерик*, *Henri – Хенрик*. Zde se domnívám, že tato (vesměs mezinárodní) jména přišla do bulharského prostředí skrze prostředí německojazyčné, jak tomu napovídají výsledné bulharské formy.

V neposlední řadě bychom neměli opomenout jednu čistě grafickou záležitost při transkripci, a to náhradu latinského grafému *x* dvěma grafémy, v cyrilici *кс*, například *expressionisme – експресионизъм*.

Grafická adaptace je důležitá i pro slova složená, která se ve francouzštině hojně vyskytují a píší se odděleně nebo se spojovníkem. V bulharštině se tato slova obvykle píší se spojovníkem nebo dohromady, spojovník v bulharštině ne vždy odpovídá spojovníku ve francouzštině: *chef d'œuvre – шедьовър*, *papier mâché – папие-маше*.

11. Fonetická analýza

Zvuková stránka slova nabízí snad nejvýraznější znaky, podle kterých je uživatel jazyka schopen určité slovo zařadit mezi slova cizí. Při konfrontaci vzájemně nepříbuzných jazyků, jako je slovanská bulharština a románská francouzština, je zvuková odlišnost slov přejatých z francouzštiny pochopitelně ještě výraznější. Tyto rozdíly nacházíme v rovině fonémů a jejich kombinací, i v rovině suprasegmentální – tam je výrazné zejména postavení přízvuku, viz dále. Na úrovni fonémů vliv francouzského jazyka žádný nový prvek do bulharského systému nevnesl a bulharština pro francouzské jednotky užívá vlastní škálu zvuků. Mezi systémy obou jazyků však existují značné rozdíly v kvantitě i kvalitě fonémů, a proto dochází při přejímání jednotek z francouzštiny směrem do bulharštiny k určitým změnám.

Tyto změny jsou nezbytné pro adaptaci do jazykového systému bulharštiny a rozlišujeme 3 základní fáze: 1. zachování původní fonetické podoby, 2. přiblížení bulharskému fonetickému systému se zachováním obou variant, 3. převládnutí nové, bulharštině bližší varianty – tato varianta je již adaptována do té míry, že může podléhat dalším změnám v jazyce – např. z oblasti slovo tvorby (PATEV 1970:290). Proces fonetické adaptace je tedy určující pro zařazení lexikální jednotky do morfologického systému a její další fungování v jazyce.

11.1. Samohlásky

Vokální systém francouzštiny je ve srovnání s jazyky slovanskými podstatně bohatší, co do počtu různých fonémů až trojnásobný. Francouzské samohlásky tradičně dělíme na samohlásky *ústní* a *nosové*, dále *přední* a *zadní*, *zaokrouhlené* a *nezaokrouhlené* a nakonec samohlásky *zavřené* a *otevřené*. Celkový inventář francouzského vokálního systému činí 16 fonémů (DOHALSKÁ, SCHULZOVÁ 2008:74). Současná bulharština však opozici nosových a ústních samohlásek nemá, chybí i zaokrouhlené varianty předních vokálů. Francouzský fonetický systém obsahuje i tři *polosouhlásky*, bulharština má srovnatelný ekvivalent pouze s jednou z nich: [j] – ũ. Nyní se tedy pokusím vyložit, jakým způsobem se bulharský jazykový systém vyrovnává s touto vokální asymetrií při přejímání galicizmů.

11.1.1. Samohlásky ústní

Přední samohlásky nezaokrouhlené

Mezi ně patří čtyři francouzské vokály: [i], otevřené a zavřené e [ɛ], [e] a otevřený vokál [a]. Oproti tomu má bulharština pouze tři přední samohlásky, chybí jí opozice otevřeného a zavřeného e. Francouzské i je možné bez problémů převzít jako u, př. *antisémitisme* – *антисечмитизъм*, stejně tak a, př. *artiste* – *артист*. V případě francouzského otevřeného a zavřeného e (které mají fonologickou hodnotu) dochází z důvodu nedostatečné diferenciaci bulharských fonémů k fonetické substituci. Bulharština substituuje otevřené i zavřené e vždy e jediným, kterým disponuje, př. *barrière* – *барьера* (první e je otevřené [ɛ]: *barrière*, druhé zavřené [e]: *étude*) (PATEV 1979:209).

francouzština	bulharština	příklady
[i]	u	<i>antisémitisme</i> – <i>антисечмитизъм</i>
[a]	a	<i>artiste</i> – <i>артист</i>
[e]	e	<i>barrière</i> – <i>барьера</i>
[ɛ]		<i>étude</i> – <i>етюд</i>

Přední samohlásky zaokrouhlené

Tyto samohlásky bulharština nemá vůbec, ve francouzském vokálním systému se vyskytují tři (uvedené podle mezinárodní fonetické abecedy IPA): [y] (podobné německému ü, bulharština s oběma zvuky zachází obdobně), [ø] a [œ] (opět výslovností i přístupem bulharského jazykového systému srovnatelné s německým ö). Přední zaokrouhlené samohlásky doprovází jako vedlejší fonetický jev mírná palatalizace předcházející souhlásky. Bulharština při přejímání slov cizího původu obsahující tyto zvuky právě tohoto jevu využívá a převádí je následujícím způsobem:

První jmenovanou samohlásku [y] obvykle zastupuje ю, př. *Buffon* – *Бюфон*, a to i v případě, že stojí na začátku slova, př. *Hugo* – *Юго*. I zde však nacházíme výjimky, např. *émulsion* – *емулсия*. V případě zvuků [ø] a [œ] opět splývá v bulharštině chybějící opozice otevřenost – zavřenost a oba zvuky jsou nahrazeny malým jerem v kombinaci s vokálem o (ьо). Právě tato skupina je pro galicizmy v bulharštině velmi charakteristická a podle ní mluvčí často snáze poznají (ať už z mluvené či psané podoby), že se o galicizmus jedná. Jako příklady uveďme *Meudon* – *Мьодон* pro zvuk [ø] a *manœuvre* – *маньовър* pro zvuk [œ]. Opět tu jsou ale výjimky, například předchází-li dané vokály konsonanty *m* či *ж*, jako v případě slov *жури* či *парашутист*.

francouzština	bulharština	příklady
[y]	ю	<i>Buffon</i> – <i>Бюфон</i>
[ø]	ьо	<i>Meudon</i> – <i>Мьодон</i>
[œ]		<i>manœuvre</i> – <i>маньовър</i>

Materiál ukazuje kolísání při adaptaci zvuku [œ] přítomného v časté francouzské činitelské příponě *-eur*, jak vidíme na následujících příkladech: *déserteur* – *дезертѡр*, *transporteur* – *транспортѡр*, *arrangeur* – *аранѡр*, *collectionneur* – *колекционер*. Tentýž foném [œ] je v bulharské podobě zastoupen třemi různými způsoby: *ѡ*, *о*, *е*. V tomto případě se vyskytují dokonce i dubletní varianty: *ambassadeur* – *амбасадѡр*, *амбасадѡр*.

francouzština	bulharština	příklady
-eur [œ]	-ѡр	<i>déserteur</i> – <i>дезертѡр</i>
	-ор	<i>arrangeur</i> – <i>аранѡр</i>
	ер	<i>collectionneur</i> – <i>колекционер</i>

Zadní samohlásky

Zadní samohlásky jsou ve francouzštině celkem čtyři, [u] (v psané formě zpravidla *ou*, např. *souvenir*), otevřené a zavřené *o* [ɔ],[o] a zadní *a* [a], které je však ve francouzštině velmi řídké a pro galicizmy v bulharštině nemá větší význam. Hlávka [u] se vyskytuje i v bulharštině, při přejímání tedy problém nečiní, např. *bijou* – *биѡу*. Otevřené a zavřené *o* se nahrazují jediným bulharským *о*, příkladem zavřené [o] je *fabliau* – *фаблиѡ*, otevřené [ɔ] *garde-robe* – *гардерѡб*.

francouzština	bulharština	příklady
[u]	у	<i>bijou</i> – <i>биѡу</i>
[o]	о	<i>fabliau</i> – <i>фаблиѡ</i>
[ɔ]		<i>garde-robe</i> – <i>гардерѡб</i>

Němé e

Francouzské němé *e* [ə], neboli střední středová hlávka, je vokál srovnatelný s bulharským ъ, ve většině případů jej tento vokál skutečně nahrazuje. Specifikem francouzského němého *e* je, že jeho výslovnost není povinná a závisí na počtu souhlásek, které ho obklopují, říká se mu také *e caduc* neboli „opadavé“ či „vkladné“ *e*. Z tohoto důvodu němé *e* nikdy nemůže být nositelem přízvuku, neboť v případě, kdy se nevysloví, by celé slovo postrádalo přízvuk. Némé *e* v krajní pozici substantiva je navíc ve francouzštině obvykle znakem ženského rodu. Při přejímání takových slov má tedy zásadní význam i pro zařazení slova do morfologické kategorie rodu, z francouzského slova ženského rodu se z formálních často stává galicizmus rodu mužského, např.: *une chance* – *шанс*. V mnoha případech ale morfologická stránka převládne, dojde k formální adaptaci připojením nové koncovky *-a* a rody se v obou jazycích shodují, na rozdíl od zvukových forem, např.: *une carabine* – *карабина*.

V krajní pozici obvykle dochází ke vkládání *ɤ*: v bulharštině totiž není možné vyslovovat skupinu šumové souhlásky následované sonorní hláskou: *Chartres – Шартрър*, *Sartre – Сартър*, *Grenoble – Гренобъл*, je tu však i tendence k vynechávání *ɤ*: *Сартр* (ANDREJČIN, POPOV, STOJANOV 1977:67).

11.1.2. Samohlásky nosové

Nosové samohlásky, které v současné bulharštině zastoupení nemají, ve francouzštině známe čtyři: nosové *e* [ẽ], *o* [õ], *a* [ã], a zaokrouhlenou přední samohlásku *æ* [æ̃]. Poslední jmenovaná je v současnosti na ústupu a pro synchronní popis adaptace galicizmů do bulharštiny jsou důležité především první tři jmenované nosovky.

Na místě francouzské nosovky v bulharštině nacházíme zcela pravidelně skupinu tvořenou příslušným vokálem a nosovou souhláskou, obvykle zvukem [n], popřípadě [m], následuje-li po této skupině jedna bilabiálních závěrových souhlásek (*b* nebo *p*). Literatura (např. NIKOLOV 1974:115-131) uvádí zcela jednoduše skupinu *-en-* nahrazující nosové *e* [ẽ], skupinu *-an-* nahrazující nosové *a* [ã] a skupinu *-on-* nahrazující nosové *o* [õ]. Nicméně sebraný materiál tato tvrzení značně zproblematizoval.

francouzština	bulharština	příklady
[ẽ]	<i>en</i>	<i>teint – мен</i>
[õ]	<i>on</i>	<i>monteur – монтьор</i>
[ã]	<i>an</i>	<i>entrée – антре</i>

Nosové *e* [ẽ] se obvykle nahrazuje skupinou *en*, např. *teint – мен*. Najdeme zde i výjimky, například slovo *ingénieur* podle francouzské výslovnosti začíná nosovým *e*, v bulharské variantě vidíme skupinu *ин* (*инженер*), to může být způsobeno vlivem psané podoby slova, popř. je možné, že zde dochází k latinizaci. Obdobná je situace i u dalších slov s prefixem *in-*.

Nosové *a* je obecně převáděno skupinou hlásek *an* (*entrée – антре*), materiál však ukazuje silnou tendenci (patrně ovlivněno psanou formou francouzského výrazu) k častému výskytu skupiny *en* na místě francouzského nosového *e*. Mezi četné příklady patří výrazy *représentant – репрезентант*, *orientaliste – ориенталист* a další. Slovo *сантиментализъм* (*sentimentalisme*) nám ukazuje rozdílný přístup k nosovému *a* v jediném složeném výrazu. Obě skupiny, *an* i *en* nahrazují původní francouzské nosové *a*. Nosové *o* se zdá být bez výjimek nahrazováno skupinou *on*, např. *monteur – монтьор*.

Pokud se v původním francouzském výrazu nosovka vyskytla na konci slova, může mít bulharský ekvivalent přejatý výše popsaným způsobem za následek ztráta rozlišení mužského a ženského rodu. To se týká především vlastních jmen, například *Jean – Jeanne*, první z nich je mužská varianta jména zakončená nosovým *a*, druhé je ženské jméno, odlišené od mužské varianty zakončením ústním *a* a souhláskou *n*. V bulharštině obě jména najdeme shodně v písemném i ústním projevu (*Жан*).

11.2. Délka samohlásek

Francouzský fonetický systém pojem délky samohlásek zná, nicméně nemá fonologickou hodnotu a k prodloužení samohlásky dochází pouze pod vlivem fonetického okolí, tj. pouze v případě, že je samohláska pod přízvukem a následují určité znělé souhlásky. Bulharština, která vokální délkou nedisponuje, tak při přejímání slov z francouzštiny (na rozdíl od přejímání z jiných jazyků, jako je angličtina nebo čeština) nemusí tento jev nijak zohledňovat.

11.3. Polosouhlásky

Ve fonetickém systému francouzštiny se vyskytují tři fonémy, které řadíme mezi polosouhlásky. Jedná se o *[j]*, *[ɥ]* a *[w]* – podle IPA (DOHALSKÁ, SCHULZOVÁ 2008:128).

Francouzská polosouhláska *[j]* je zvukově srovnatelná s bulharským tzv. glajdem *ÿ* (TILKOV 1981:118), které ji obvykle zastupuje, ve finální pozici často ve skupině *-ÿl*. V takové pozici se však ve francouzských slovech *l* vyskytuje jen v podobě psané, např. *fauteuil – фотьоÿл*. V některých případech zvuk *[j]* v bulharštině nahrazuje zvuk *[l]* *samotný*, např. *faillite – фалит*, zřejmě pod vlivem italštiny, ze které bylo přejato související sloveso *fallire – фалирам*.

Ve skupině *souhláska+j+samohláska* v bulharských protějšcích najdeme jak *ÿ*, které *j* nahrazuje, např. *Pierre – Пÿер*, tak i *u*, např.: *Molière – Молиер*. Skupiny, ve kterých za *j* následují samohlásky *a*, *o* a *u*, mají v bulharštině podobu *я*, *ю* a *ю*, např. *Vaillant – Ваян*.

Je-li ve výchozím slově polosouhláska *[j]* následována souhláskou *e*, v některých případech přejatých slov *j* nahrazuje *ÿ*, v mnoha se však měkkost *e* ztrácí. Tyto případy se však ve francouzských přejímkách nevyskytují (ANDREJČIN, POPOV, STOJANOV 1977:67)⁸.

⁸ V této gramatice se autoři zabývají přepisem a výslovností cizích vlastních jmen, tato pravidla jsou však platná i pro jména obecná.

Polosouhlásky [ɥ] a [w] v bulharštině chybí zcela, na jejich místě se vyskytuje souhláska, která následuje další souhláskou, někdy se v tomto případě hovoří o „bulharských diftonzích“ (PATEV 1967). Tyto skupiny samohlásek jsou rovněž rysem, který prozrazuje, že slovo není bulharského původu, v původních slovanských slovech se totiž kombinace dvou samohlásek v podstatě nevyskytují (s výjimkou např. českého diftongu *ou*). Francouzský původ slova prozrazují skupiny samohlásek, jako jsou (psáno cyrilicí) *ya, oa, ye* apod.

Polosouhláska [ɥ] se v bulharské podobě vyskytuje i jako *ѳ* jako například ve slově *biscuit* – *бисквит*. Ekvivalentem polosouhlásky [w] je nejčastěji *o*, jedná se zejména o skupinu [wa], v psané podobě *oi*, např. *coiffeur* – *коафьор*. Zdá se, že zde má psaná podoba vliv na finální bulharskou podobu, tato polosouhláska je totiž nazývána také „bilabiální v“ či „konsonantní u“, očekávali bychom tedy, že ji bulharština nahradí spíše (cyrilicí psáno) *y*. V některých případech tomu tak skutečně je, např. *Boileau* – *Буало*, i zde nalezneme dubletní tvary, jako např. *François* – *Франсуа, Франсоа* či *voile* – *воал, вуал*.

francouzština	bulharština	příklady
[j]	й	<i>Pierre</i> – <i>Пьер</i>
	и	<i>Molière</i> – <i>Мольер</i>
[ɥ]	ѳ	<i>biscuit</i> – <i>бисквит</i>
[w]	о	<i>coiffeur</i> – <i>коафьор</i>

11.4. Souhlásky

Při porovnání konsonantických systémů francouzštiny a bulharštiny zjistíme, že rozdílů je zde jen velmi málo. Většina francouzských souhlásek může být bez problémů nahrazena příslušnou souhláskou bulharskou. Zmíním tedy jen několik případů, ve kterých se francouzské přejímky musí přizpůsobit několika málo odlišnostem bulharského konsonantického systému.

francouzština	bulharština	příklady
[b]	б	<i>bouton</i> – <i>бутон</i>
[d]	д	<i>début</i> – <i>дебют</i>
[f]	ф	<i>faillite</i> – <i>фалит</i>
[g]	г	<i>guide</i> – <i>гид</i>
[k]	к	<i>crabe</i> – <i>краб</i>
[l]	л	<i>lotion</i> – <i>лосион</i>
[m]	м	<i>massage</i> – <i>масаж</i>
[n]	н	<i>négligé</i> – <i>неглиже</i>
[ŋ]	н (+ měkčení)	<i>montagnard</i> – <i>монтаняр</i>
[p]	п	<i>paletot</i> – <i>палто</i>

[p]	р	<i>régime – режим</i>
[s]	с	<i>salon – салон</i>
[ʃ]	ш	<i>chaussée – шосе</i>
[t]	т	<i>trompette – тромпет</i>
[tʃ]	ч	–
[ts]	ц	–
[v]	в	<i>volant – волан</i>
[z]	з	<i>zénith – зенит</i>
[ʒ]	ж	<i>gelée – желе</i>

V první řadě se jedná o zvuk chybějící v bulharštině oproti francouzštině: [ŋ] (podle IPA), v psané francouzské podobě skupina -gn-. Tato měkkost hlásky *n* se ztrácí před předními hláskami, stejně tak na konci slov.: *Vigny – Вуну*, *Sévigné – Севине*, *Montaigne – Монтен*. Před samohláskami *a*, *o*, *u* je měkkost zachována a vyskytují se zde skupiny *ня*, *ню*, *ньо*: *montagnard – монтаняр*, *baaignoire – беньоар*, skupina -*ню* se v materiálu nevyskytla.

Zajímavé je, že mezi francouzskými slovy v bulharštině se vyskytují taková, která obsahují zvuky, které má bulharština navíc oproti francouzštině. V několika případech například najdeme hlásku [x] (podle IPA, český grafém *ch*), které se ve francouzské výslovnosti nevyskytuje vůbec, grafém *h* vždy zůstává němý (popř. dyšný, což má důsledky pouze pro navazování předešlého slova). Tato hláška se vyskytuje i ve zcela původním francouzském slově, jako je *хугенот*. Často však jde o slova, která jsou řeckého původu (či jejich části) a francouzština byla jazykem zprostředkovatelským, jak můžeme soudit podle jiných fonetických rysů, např. *holocauste – холокост*.

Afrikáty [ts], [tʃ] jsou souhlásky, které do konsonantického systému francouzštiny nepatří, ve francouzštině se ale zřídka vyskytují – ve slovech pro francouzštinu cizích. Hlásku [tʃ] mezi bulharskými galicizmy najdeme skutečně jen výjimečně, a to jen ve slovo tvorných příponách (např. adjektiv, v souladu se slovo tvorbou bulharštiny, např. *феричен*). S hláskou [ts] se setkáme častěji, a to i v kořenech slov. Jsou to obvykle jednotky latinského původu, např. *citrin – цитрин*, opět se tu můžeme domnívat, že zde hraje roli grafická podoba slova.

11.5. Přízvuk

Pašov ve své gramatice uvádí poučku, že francouzská jména je třeba vyslovovat s přízvukem na poslední slabice (PAŠOV 1989:40-44), bulharské slovníky cizích slov pozici přízvuku graficky znázorňují, např. *ателуè*. Francouzština samozřejmě má přízvuk stálý,

zpravidla na poslední slabice, toto tvrzení je však třeba upřesnit. Jak již bylo zmíněno, že je-li poslední samohláskou němé *e*, které přízvuk nikdy nenese, je v tomto případě přízvuk na slabice předposlední. Navíc, francouzská slova v bulharštině již podlela asimilaci a slovotvornému procesu. U slov, která podlela sufixaci a nesou tedy bulharskou příponu, zůstává přízvuk na stejné slabice jako u slova původního, francouzského, a na příponu se nepřesouvá, např. *абонѐрам, галѐнтен*.

12. Morfologická analýza

V této kapitole se pokusím vyložit, jakým způsobem se slova přejatá z francouzštiny zapojila do bulharského morfologického systému, který se od francouzského v mnoha ohledech liší. Tato slova proto musela podlehnout morfologické adaptaci (tj. přiřazení k morfologickým kategoriím), aby je bylo možné užívat v bulharské výpovědi. Jakmile jsou přejímky adaptované, dochází i k odvozování nových tvarů a významů, a to díky morfologické asimilaci. To je proces, který začíná morfologickou adaptací, pokračuje afixací a končí slovo tvorbou (PATEV 1970). Materiál tak ukazuje celé řady odvozených slov, jako např. *спиритизъм – спиритист – спиритуализъм – спиритуалист*.

V případě některých slovních druhů jsou téměř všechny jednotky asimilované, především sufixací, bez které se zejména slovesa a přídavná jen velmi obtížně adaptovala do bulharského morfologického systému.

12.1. Morfologická adaptace

Morfologická adaptace přejímek je úvodní fáze procesu morfologické adaptace, během níž je přejaté slovo zařazeno do morfologických kategorií cílového jazyka. Morfologická adaptace bulharských přejímek přímo navazuje na fonetickou adaptaci, která je určující pro formální podobu přejímek. Morfologická adaptace se totiž v bulharštině řídí formální stránkou slova, jak uvidíme zejména u substantiv. Fonetická a morfologická asimilace se společně podílí na procesu asimilace formy přejatého slova.

12.1.1. Substantiva

Morfologická adaptace francouzských substantiv do bulharštiny představuje především přiřazení ke kategorii jmenného rodu. Zde základní problém tkví v rozdílném počtu rodů v těchto dvou jazycích: francouzština rozlišuje jmenné rody dva, mužský a ženský, bulharština ještě třetí, střední. Vzhledem k tomu, že se galicizmy v bulharštině vyskytují ve všech třech rodech, je třeba podrobit analýze kritéria, podle kterých se tato slova k danému řadí. Protože si rody těchto substantiv ve francouzštině a v bulharštině nemusejí odpovídat, je zjevné, že se nepřejímají zároveň s touto morfologickou kategorií, příslušnost ke střednímu rodu zcela chybějícímu ve francouzštině ukazuje, že jsou v bulharském morfologickém systému plně adaptována.

Bulharská substantiva se ke kategorii rodu řadí převážně podle formy, stejně tak tomu je i u francouzských přejímek.

K mužskému rodu řadíme neosobní substantiva, která nemají specifické zakončení pro jinou kategorii (KUCAROV 2007:568-571), sem patří drtivá většina lexikálních jednotek mužského rodu a můžeme dále třídit podle specifických zakončení: *атеизъм, атеист, дефибрилатор, амбасадьор, трезор, акционер, протоар, сувенир, желатин, екран, дебютант, дебат, формат, детайл, трофей, витраж, романтик*, aj. Zde vidíme rozdíl oproti češtině, ve které příslušnost k rodu není určena tak striktně formálně a rod téhož slova francouzského se v češtině a v bulharštině liší: *une trophée – трофей – trofej*.

Maskulina označující osoby mohou být zakončena na *-a, -я, -o, -e* (KUCAROV 2007:568-572), v našem případě se to týká i vlastních jmen francouzského původu, např. *Тома*, kde je gramatický rod dán rodem přirozeným. Poměrně početnou skupinou galicizmů jsou substantiva označující osoby končící na *-e*, např. *аташе, крупие, шансоние, кюре, конференцие, шевалие*; neosobní substantiva zakončená na *-e* jsou z morfologického hlediska zcela pravidelně řazena k rodu střednímu. Namátková kontrola v paralelním korpusu ukázala kolísání rodu ve skutečném užívání těchto slov v psaných textech: vyskytlo se spojení *културен аташе* i *културно аташе* – viz příloha 2.

Z osobních substantiv řadíme (opět z hlediska významu) k mužskému rodu ještě případy galicizmů končící na *-ю*: *мою, парвеню*. Substantiva mužského rodu končící na *-o/-я* se ve zkoumaném materiálu nevyskytla.

K ženskému rodu obecně patří v bulharštině početná skupina substantiv zakončených na *-a*, nebo *-я*, z galicizmů např. *карабина, бижутерия*, ačkoli ve francouzštině (s výjimkou některých cizích slov) téměř žádná substantiva nekončí na *a*, tato substantiva se ve francouzštině zpravidla řadí k rodu mužskému. Slova končící na *-a/-я* zachovávají původní francouzský ženský rod díky přidání bulharské koncovky: *une carabine – карабина*, bez koncovky by tato slova v bulharštině byla podle výslovnosti rodu mužského. V bulharštině se v současnosti vyskytují i dubletní tvary (oba odpovídající normě): *маншет – маниета, бюлетин – бюлетина, метод – метода, анализ – анализа* (PATEV 1970). V některých případech se u substantiv francouzského původu, která se řadí k ženskému rodu, vyskytují i ryze slovanské přípony, jako jsou *-ка* či *-ост*: *жилетка, прецизност*, tato slova jsou již pobulharštěná.

Některé přejímky zaznamenaly zvláštní způsob morfologické adaptace, jsou to výrazy jako *суверенитет, афинитет, анюитет* – ve francouzštině končí na *e* v psané i mluvené podobě: *souveraineté, affinité, annuité*, jsou rodu ženského, a sufix *-(m)em* tato slova získala

analogicky s jinými přejímkami, v důsledku toho jsou tato slova automaticky rodu mužského. Některé jednotky si ženský rod zachovaly díky bulharskému sufixu *-ка*: *етажерка*, což může být analogie k osobním substantivům *портиерка*, *камериерка*. To však není pravidlem, ale spíše výjimkou, jak vidíme na jiných příkladech: *жартиер/жартиера* (PATEV 1970).

Středního rodu jsou přejímky končící na *e*, *и*, *о*, *у*, *ю*, např.: *ателие*, *манто*, *ревию*, *бижу*. Tato slova jsou ve francouzštině obvykle rodu mužského, pokud se při přejímání nezměnila výslovnost, jsou tato slova v bulharštině zcela v souladu s pravidly zařazena k rodu střednímu.

Poté, co je určena příslušnost přejímek k morfologické kategorii rodu, řídí se tvoření množného čísla a tvary určitého členu, které se k nim připojují, gramatickými pravidly. Množné číslo pro rod mužský a ženský se utvoří přidáním koncovky *-и*: *бюфети*, *актьори*, *барикади*, *алеи*. Jednoslabičná slova mužského rodu mají v množném čísle koncovku *-ове*: *ас* – *асове*, v počitatelném tvaru *-а*: *ар* – *ара*. Přejímky středního rodu tvoří množné číslo pravidelně pomocí koncovky *-а*, nebo *-та*: *бюро* – *бюра*, *манто* – *манта*, *бижу* – *бижута*. Pokud však přišly galicizmy do bulharštiny v množném čísle, není vždy rod jasný: *авоари*, nebo jsou-li utvořeny konverzí od příslovcí (která rod nemají): *аламинут* – *аламинути* (PATEV 1970). Tvary s určitým členem se tvoří pravidelně, stejně jako u bulharských slov původu domácího: *бутонът*, *гарата*, *менюто*, *авоарите*, *есетата*.

12.1.2. Verba

Všetchna slovesa francouzského původu v bulharštině mají bulharské sufixy, podle kterých je možné je přiřadit k bulharským slovesným třídám a adaptovat je tak do bulharského slovesného systému. Většina z nich (250) je tvořena sufixem *-ирам* (*ангажирам*, *декласирам*, *изолирам*), druhým nejčastějším (8 výskytů) je sufix *-увам* (*атакувам*, *рискувам*), dalších 6 se mírně liší, všechny však mají zakončení na *-(о)вам* (*мариновам*, *шифровам*), a spadají tak spolu s dříve jmenovanými slovesy do 3. Slovesné třídy.

Podle P. Pateva se sufix *-ирам*, pomocí kterého se adaptují slovesa cizího původu (nejen francouzského), stal součástí bulharského morfologického systému a umožňuje do velké míry zachovat původní formu slovesa. Naproti tomu považuje sufix *-увам* za bulharský a slovesa s tímto sufixem za pobulharštěná. Tento sufix je častý u sloves, která byla odvozena od podstatných jmen, např. *атака* – *атакувам* (PATEV 1970:301-302).

Ojedinělým jevem jsou slovesa zakončená sufixem *-нича*, slovník uvádí pouhé 4 případy: *гримаснича, капризнича, кокетнича, маниернаича*. Tato slovesa ojediněle spadají do 2. slovesné třídy, spolu s několika dalšími výjimkami, jako jsou *пудря, дежуря*. Patev soudí, že slovesa zakončená na *-нича* jsou utvořena od asimilovaných substantiv (*маниер – маниернаича*) a do bulharštiny tato slovesa přišla prostřednictvím ruštiny (PATEV 1970:301-302).

V materiálu se vyskytlo i pět zvratných sloves: *реваниширам се, дуелирам се, дезинтересирам се, деколтирам се, солидаризирам се*. Francouzština pojem zvratných sloves zná, zvratná slovesa ve francouzštině mohou vyjadřovat reciprocitu, zvratné pasivum, jsou tu i taková slovesa, která se pojí se zvratným zájmenem čistě z formálních důvodů, celý systém zvratných zájmen funguje do velké míry podobně jako ve slovanských jazycích. Ne všechna zvratná slovesa francouzského původu jsou však zvratná i ve francouzštině: z pěti přejatých bulharštinou je zvratné jediné: *се revancher*.

Pro slovesa francouzského původu v bulharštině je důležitá otázka určení kategorie vidu, která ve francouzštině chybí. V bulharštině (podobně jako v češtině) mají slovesa cizího původu často vid dokonavý i nedokonavý. Slovesa tvořená pomocí sufixu *-ирам* se mezi obouvidá řadí všechna, dokonavý nebo nedokonavý vid se určí až podle kontextu, ve kterém se takové sloveso vyskytuje (KUCAROV 2007:554). Slovesa zakončená na *-нича* (zprostředkovaná jiným slovanským jazykem, ruštinou) se řadí k vidu nedokonavému. Slovesa zakončená na *-увам* se některá řadí k nedokonavému (*интересувам*), jiná k dokonavému (*интригувам*), některá mezi obouvidá (*атакувам*) (PATEV 1970:306-307). Otázkou zůstává, podle jakého kritéria jsou tato slovesa tímto způsobem zařazena, důvod by mohl být sémantický. Vid bulharských sloves cizího původu souvisí s afixací těchto sloves a podrobněji je popsán v kapitole 12.2.2. o asimilaci sloves.

12.1.3. Adjektiva

Drtivá většina bulharských adjektiv francouzského původu jsou pobulharštěná a mají bulharské sufixy, velké množství z adjektiv francouzského původu pravděpodobně vzniklo procesem aktivní bulharské slovtvorby, sufixací asimilovaných substantiv. Mnoho z bulharských adjektiv francouzského původu totiž ve francouzštině nemá přímý protějšek, např. *апелационен, ситуационен* (PATEV 1970:311-312).

Bulharská adjektiva francouzského původu jsou nejčastěji zakončena na *-ивен* (*наивен*), *-ичен* (*егоистичен*), *-ен* (*елегантен*) *-ален/-илен/-олен* (*банален, меркантилен*,

фриволен), *-ав/-ов* (*лилав, бежов*), *-ски* (*пасажерски*). Díky bulharským zakončením je tato přejatá adjektiva možné bez problému ohýbat podle rodu a čísla.

Bulharská zakončení jsou ve skutečnosti obvykle složena ze dvou sufixů: jednoho francouzského a jednoho bulharského (PATEV 1970:312-313): *-ич-ен* odpovídá kombinaci francouzského adjektivního sufixu *-ique* a bulharského *-ен*: *mitotique – митот-ич-ен*, dále zakončení *-ивен* vzniklo spojením francouzského *-ive* a bulharského *-ен* (*expansive – експанз-ив-ен*).

V případě adjektiv zakončených na *-ски* můžeme na základě morfologické analýzy tvrdit, že tato adjektiva byla utvořena v bulharštině z asimilovaného substantiva: *актьор – актьорски*.

V materiálu se ale vyskytují i výjimky, kdy si sufixy *-ич-ен* v bulharštině a *-ique* ve francouzštině neodpovídají, např. *égoïste – егоистичен*. Zde bychom mohli uvažovat, zda adjektiva, u nichž francouzské sufixy odpovídají bulharským, byla přejata přímo, „adjektivum za adjektivum“ z francouzštiny a ta, u nichž si sufixy neodpovídají, byla utvořena slovotvornými procesy bulharštiny. Jak ale podotýká Patev, tuto otázku je velmi obtížné jednoznačně určit a bylo by zapotřebí učinit výzkum diachronní nebo srovnávací slavistický.

V materiálu se vyskytují i adjektiva bez bulharského sufixu (př. *фин, семпъл, плисе, пане*), u nich se můžeme domnívat, že byla přejatá přímo z francouzštiny a nejsou produktem slovotvorby přejatých substantiv. Takováto adjektiva zakončená na souhlásku se ohýbají podle rodu a čísla přidáním příslušných koncovek (*фин – фина – фино – фини*), v případě *семпъл* odpadá vkladné ъ: *семпъл – семпла – семпло – семпли*. Přídavná jména zakončená na *-e* svůj tvar při ohýbání nemění: *кашкавал пане, чушка пане, сирене пане, хапки пане*, stejně tak i adjektivum *шик*: *шик панталон, шик рокля, шик палто, шик дами*.

S problematikou adjektiv souvisí i otázka adverbíí. V případě přejatých slov se totiž bulharská adverbia nijak neliší od formy středního rodu adjektiva. To, že se jedná o příslovce, poznáme až podle kontextu, podle postavení daného slova ve větě, jak ukazují příklady vybrané z paralelního korpusu:

Přídavné jméno:

Красотата е банално_качество у много жени. (Поручик Бенц)

Příslovce:

Всичко това свърши банално, както впрочем става с повечето добре започнали истории. (Естествен роман)

Kromě adverbíí, jejichž forma se shoduje s formou středního rodu přídavného jména, se v bulharštině okrajově vyskytují i adverbia s formou odlišnou, např. *плюс*.

12.2. Morfologická asimilace

Po adaptaci do morfologického systému je možná morfologická asimilace, tj. zapojení slova do dalších vazeb v systému jazyka, především do procesů slovtvorných. To se projevuje především v prefixaci a sufixaci přejatých slov (PATEV 1970:265). Morfologická asimilace je závěrečnou fází asimilace formy přejatého slova, po ní následuje asimilace smyslu.

12.2.1. Substantiva

Asimilace substantiv sufixací závisí na adaptaci do bulharského morfologického systému a na výslovnosti galicizmů, již tam dochází k fonetickým a morfologickým změnám na konci slov, které jsou pro asimilaci určující.

Ačkoli bylo mnoho substantiv adaptováno do systému bez přidávání jakýchkoli sufixů (*комюнике, фотьойл, акордеон*), přejatých substantiv se sufixem je podstatně více. Některá zachovala původní sufixy, neboť jejich struktura neodporuje bulharskému systému, mezi takové případy řadíme i ty, kde opadlo koncové němé *e*, vyslovuje se koncové *-er, -ion* apod., tyto proměny nejsou považovány za morfologické, protože se zachovává obecná morfologická struktura sufixu. Mezi takové francouzské sufixy patří: *-аж (пейзаж), -анс (аванс), -ант (гарант), -ер (акционер), -иер (моделиер), -ес (финес), -ист (егуист), -ион (лосион), -(т)ьор (актьор)*.

Etymologicky se však tyto přejaté sufixy ne vždy shodují s francouzskými: jeden sufix v bulharštině může zastupovat více sufixů francouzských: *-er* může být *-er* i *-aire*: *pensionnaire – пансионер, passager – пасажер* (PATEV 1970:270-298).

Pro shrnutí, u substantiv francouzského původu v bulharštině najdeme sufixy:

- a) Zachované shodně s francouzskými: *-аж, -анс, -ант, -нет*
- b) Změněné bez většího dopadu: *-изъм, -ент, -ет*
- c) Dublety: *-ура/-юра, -ион/ьон, -(т)ор/ -(т)ьор*
- d) Zcela změněné sufixy, cizího nebo bulharského původu: *-ада, -ея/-ия, -ка, -ост*

Prefixace substantiv obvykle neprovází výraznější problémy a tato forma asimilace nepodléhá podstatným změnám. Obvykle se totiž substantivum přejímá i s francouzským prefixem, které se ve většině případů nepovažují za samostatné slovtvorné morfémy: *composition – композиция, accompagnement – аккомпанимент, entourage – антураж*.

Při dlouhodobém užívání substantiv se stejným prefixem dochází k tomu, že se tento prefix stane slovotvorným morfémem s určitým významem. K tomu dochází nejčastěji u prefixů latinského nebo řeckého původu, k tomuto jevu dochází v mnoha evropských jazycích a ani bulharština není výjimkou. Jsou to prefixy, jako například *anti-*, *inter-*, *pre-*: *антиколониализъм*, *интервенция*, *преамбюл*. Analogicky se následně zachází stejným způsobem i s prefixy francouzského původu, jako je *de-*, *dez-*, *re-*: *денационализация*, *дезинформация*, *ревалоризация*. Na příkladech vidíme, že se to týká především podstatných jmen přímo spjatých s příslušnými slovesy. V bulharštině totiž, stejně jako ve francouzštině, k prefixaci častěji dochází právě u sloves. Tytéž prefixy nacházíme i u substantiv, jako *ретуш*, *деколте*, *ревю*, tyto prefixy však ještě nebyly přijaty jako samostatné prvky se slovotvornou platností.

U substantiv není zaznamenána prefixální transformace nebo substituce, tj. změna nebo záměna francouzských prefixů za bulharské. Jsou však známé případy, kdy se bulharský prefix používá u přejatých substantiv (nejčastěji deverbativních: *заинтересуваност*, *законсервиране*, *префасиониране*). Dochází k tomu i u substantiv, která již ve francouzštině mají nějaký prefix: *заангажиране*. Dále jsou případy i dvojité prefixace bulharským prefixem: *незаангажираност*, *незаинтересуваност* (PATEV 1970:270-298). To dokazuje, že takováto přejímka je již zcela asimilovaná, může-li přijmout více bulharských prefixů, stejně jako bulharská slova.

12.2.2. Verba

Pavel Patev o morfologické asimilaci uvádí:

„[...] морфологичната асимилация на глаголи от френски произход е процес, който започва със установяване на определен глаголен суфикс, обхваща словообразователните процеси, който се извършват с български суфикси и префикси и достига до видовата диференциация на глаголите от свършен и несвършен вид.“ (PATEV 1970:310)

Prefixací sloves je v bulharštině možné přesně určit nebo změnit vid sloves, obvykle k tomu slouží prefixy *за-*, *про-*, nebo *из-*: *агитирам* – *проагитирам*, *цитирам* – *процитирам*. Druhým způsobem rozlišení slovesného vidu u sloves cizího původu je v bulharštině použití sufixu *-вам* pro vyjádření nedokonavého vidu, toto se týká sloves končících na *-ирам*, tedy nejpočetnější skupiny. Vznikají tak páry sloves jako *активизирам* – *активизирвам* a další (PATEV 1970:307-309).

Obecně platí, že čím více je přejímka asimilovaná, tím snadněji umožňuje další slovotvorné procesy. Všechny vyjmenované skupiny sloves jsou svým sufixem do bulharštiny dostatečně asimilovány pro tvorbu dalších tvarů a slovních druhů. A tak se setkáváme s několika tvary odvozenými od sloves zakončených na *-увам* (sufix, který je považován za bulharský a tato slovesa za pobulharštěná), např. *интересувам – интересуване, заинтересувам, заинтересуван (а, о), незаинтересуван, позаинтересуван*; i od sloves zakončených na *-нича*, např. *кокетнича – закокетнича, кокетничене, кокетнически (а, о), кокетничество* (PATEV 1970:302-303).

A samozřejmě dochází i k bohaté slovotvorbě v případě sloves se sufixem *-ирам*: *ангажирам, ангажиран (а, о), ангажираност, ангажиране, заангажирам, заангажиран (а, о), заангажиране, незаангажиране, незаангажиран (а, о), незаангажираност* (PATEV 1970:303-304). Na takto bohatou slovotvorbu může mít vliv i sémantická charakteristika galicizmů, a to fakt, že se ze značné části jedná o abstrakta.

12.2.3. Adjektiva

Jak již bylo řečeno, většina adjektiv v bulharštině, která jsou francouzského původu, již podlela sufixaci, díky které jsou adaptovány do bulharských kategorií. Prefixace adjektiv francouzského původu v bulharštině slouží zejména k negaci příznaku, který dané adjektivum označuje. K tomu slouží prefixy *не-* (*незаинтригуван*), *без-* (*безадресен*), *де-* (*демаскиран*), *анти-* (*антиимпериалистически*). Tato adjektiva se tedy pojí s prefixy původem bulharskými i cizími.

Od asimilovaných adjektiv francouzského původu je možné tvořit další slova, jako např. *наивен – наивник, наивност, наивнича, наивничество, наивнически*. Ne vždy jsou k slovotvorbě využity bulharské morfémy, v některých případech jsou odvozené tvary opět přežaty z francouzštiny, např. *интересен – интерес (а не интересност)* (PATEV 1970:316-318).

13. Sémantická analýza

Po foneticko-morfologické asimilaci následuje lexikálně-sémantická asimilace, která je závěrečnou fází asimilačního procesu a během které dochází k asimilaci smyslu, zejména ke zpřesňování významu (PATEV 1977:105).

Velká část galicizmů si v bulharštině zachovává stejný význam jako ve francouzštině (např. *етаж, портрет*), většinou se jedná o konkréta. Abstraktní slova mají často významů více, a tak i abstraktní slova francouzského původu v bulharštině se svým významem liší od stejných slov v originále. Abstraktní slovní zásoba je pro francouzštinu, vycházející z latiny, přímo charakteristickým rysem. A tak při přejímání víceznačných slov obvykle dojde ke ztrátám určitých sémantických rysů (PATEV 1977:125-128).

Podle Pateva dochází i k sémantickému obohacování přejímek z francouzštiny, a to především vlivem ruštiny, ze které byl daný galicizmus přejat i s novým významem (PATEV 1977:134). Například *une parole* ve francouzštině označuje „slovo, promluva“, *парол(а)* v bulharštině označuje „heslo“, které se francouzsky řekne *mot de passe*. Tak vznikají dvojice mezijazykové homonymie, ve francouzštině označovaná jako *faux-amis*.

Roztřídit bulharské galicizmy do tematických skupin již bylo předmětem několika výzkumů, počet galicizmů je však natolik vysoký a galicizmy natolik tematicky rozšířené, že se zdá být nemožné všechny jednotky bezesbytku umístit do některé z možných tematických skupin. Přesto je ale možné vymezit nejvýraznější sémantická pole, která galicizmy v bulharštině zaujímají. Tato sémantická pole z velké části odpovídají sférám lidského života, na které měla francouzština silný vliv, jak bylo zmíněno kulturně-historické analýze galicizmů. Z dosud řečeného vyplývá, že francouzská slova v bulharštině označují jevy abstraktní i konkrétní, označují příznaky jevů, procesy, činnosti aj.

Jedno z možných tematických rozdělení galicizmů nabízí Bojadžiev ve své lexikologii (2011:181-2), kde rozlišuje deset tematických skupin, do kterých je možné zařadit francouzská slova v bulharštině, jsou to (ponechávám názvy v originálu, aby mým překladem nedošlo k nežádoucím posunům):

1. Обществено-политическия живот (*буржоазия, депутат, прокурор* aj.)
2. Театралното дело (*актьор, антракт, репертоар* aj.)
3. Военното дело (*атака, генерал, кадет* aj.)
4. Банковото дело и търговия (*авоари, асортимент, баланс* aj.)
5. Названия на храни, ястия и напитки (*бисквити, десерт, коняк* aj.)

6. Названия на предмети от домашната обстановка и обзавеждането (*ваза, гардероб, сервиз* ај.)
7. Названия на сгради, заведения и части от тях, организации и институти (*будоар, вариете, колониал* ај.)
8. Съоръжения и устройства (*алея, гара, канал* ај.)
9. Из областта на модата и облеклото (*ботуши, жилетка, фрак* ај.)
10. Из областта на изкуството, културата и литературата (*декаданс, каламбур, шедьовър* ај.)

Jiné lexikologie (VĀTOV 1998:60) nabízejí následující tematické zařazení:

1. Предмети с различна приложимост в практиката (*багаж, букет, биберон, велосипед, ванилия, етикет, детайл, реле, паспорт, купон, камион* ај.)
2. Предмети и детайли от домашна обстановка, бит, обзавеждане (*гоблен, дантела, бонбониера, сутерен, лампа, канапе* ај.)
3. Сгради, заведения, организации, институти (*бюро, балкон, гише, етаж, кабинет, купе, колеж* ај.)
4. Съоръжения и устройства (*барикада, бетон, паве, плаж, тротоар, каскада* ај.)
5. Храни, ястия, напитки (*бульон, деликатес, еклер, желе, оранжада, супа, конфитюр* ај.)
6. Облекло, мода (*бродерия, десен, блуза, плисе, сатен, мода, канава* ај.)
7. Военно дело (*галоп, кавалерия, кота, батальон* ај.)
8. Лица и различна дейността и качествена характеристика (*барон, бохем, екипаж, дилетант, дама, шеф* ај.)
9. Книжнина, изкуство и култура (*балада, етюд, жанр, екран, роял* ај.)
10. Други думи. На първо място, съществителни имена за състояния, прояви, особености (*кило, портрет, соаре* ај.); на второ място, прилагателни имена (*глобален, елегантен, ефикасен* ај.); на трето място глаголи (*бламирам, бомбардирам, дирижирам* ај.)

L. Vankov: rozlišuje u bulharských galicizmů přes 30 tematických skupin (např. *животни и растения, земеделие, географски термини, къща и принадлежности, мебели, съдове, градоустройство, архитектурни термини, тъкани, облекло* ај.) Takové zařazení však uvádí jen jako jednu z charakteristik jednotlivých slov, patrně se nejedná o ucelený výzkum sémantických polí.

P. Patev píše o 12 skupinách sestavených podle ruského vzoru, kde již určitý ucelenější výzkum sémantických polí ruských galicizmů proběhl. Jsou to:

1. военно дело
2. държава, право, политика, дипломация, администрация
3. финансий, търговия, съобщения
4. стопанство, промишленост, техника, строително дело
5. обществен и частен бит
6. наука, образование, възпитание
7. човек в научно и битово осветление
8. природа в научно и битово осветление
9. числа, смятане, пространствени и обемни форми, измерения
10. обществознание, култура, изкуство
11. религия, теология, църква
12. многозначна и многофункционална лексика

Podle tematických skupin, do kterých jsou bulharské galicizmy řazeny opět vidíme, že se z převážné většiny jedná o názvy různých reálií, předmětů, skutečností, a že tedy mezi galicizmy převažují substantiva.

To, o co se zde pokusím, je vytvoření určitého klíče, podle kterého bychom mohli bulharské galicizmy ze sémantického hlediska dělit. Je jasné, že tematické skupiny bude zapotřebí rozdělit do sémanticky vymezenějších podskupin, problém ale je, že potenciální skupiny se nutně prolínají a ne vždy se dají od sebe oddělit (například slova jako *бонбониера* a *турбушон* můžeme přiřadit ke skupině spojené s gastronomií i s domácím vybavením). Vymezení sémantických polí navíc komplikují slova mnohoznačná, kterých se v materiálu rovněž vyskytuje velké množství.

Pokusím se tedy najít kritéria, podle kterých je možné galicizmy sémanticky rozdělit. V části této práce pojednávající o morfologii galicizmů vyšlo najevo, že morfologické změny mají i sémantickou platnost, můžeme tedy pro takové rozdělení vyjít z morfologických charakteristik slov. Už sama příslušnost ke slovním druhům v sobě nese i určitou sémantickou informaci o daném slově. Například mezi adjektivy najdeme mnohé názvy pro barvy (*лилав*, *бежов*), které jsou navíc velice úzce vymezené a pojmenovávají specifické odstíny barev.

Dále sémantické rozdělení galicizmů zpřesní rozdělení jednotek na konkréta a abstrakta. Mezi abstrakta můžeme dále vyčlenit sémantické pole označující různé lidské vlastnosti (např. *галантет*, *капризен*, *егоист* aj.), společensko-politické termíny (*буржоазия* aj.) a podobně.

Konkréta můžeme dále dělit na slova týkající se živé přírody (zde se vyskytuje většina exotizmů, jako např. *μαραβυ, еmy*) a slova označující lidské výtvořy.

Lidské výtvořy je následně možné systematicky utřídít do hierarchicky uspořádaných celků, například oblast urbanizmu uspořádat od nejrozsáhlejších objektů k těm nejděrobnějším (části měst – budovy – části budov – zařízení budov – nábytek – oblečení – součásti oblečení – nástroje – nádoby – jídlo a gastronomie). Stejně tak termíny spojené s kulturním životem je možné rozdělit podle příslušných oborů (balet, divadlo, literatura, výtvarné umění,...)

Mnoho z galicizmů označuje reálie Francie (historické, geografické, společenské), většina z těchto slov byla původně vlastní jména (např. *βορδο*), která byla apelativizována a dnes už se používají nejen v kontextu Francie (např. *шовинизъм*). Toto sémantické pole se zdá být dosavadními výzkumy opomíjeno, přesto tvoří významný podíl bulharské slovní zásoby francouzského původu. Ostatní sémantická pole můžeme víceméně ponechat v podobě, jak je již jazykovědci definovali, zapojíme-li je do určité hierarchizovaného systému a využijeme-li k sémantické analýze i poznatky z analýzy lexikální a sémantické.

14. Výsledky

Během práce jsem dospěla k výsledkům, které do značné míry potvrzují stanovené hypotézy v úvodu práce. Pracovala jsem s materiálem excerpovaným ze slovníku *Речник на чуждите думи в българския език*, který čítal 3013 excerpt. Ta jsem třídila na základě formálních kvalit a jejich významovou stránku jsem porovnávala se slovníkem výkladovým i překladovým, některá jsem ověřovala i v jazykovém korpusu AV.

Odborníci se shodují na tom, že galicizmy jsou v bulharštině skutečně velmi častým jevem, z přejímek ze západních jazyků jsou v bulharštině nejčetnější právě francouzské (BOJADŽIEV 2011:158-183). Přesný počet lexikálních jednotek původem z francouzštiny sice není z výše popsaných důvodů přesně určen, podle dostupných zdrojů můžeme ale soudit, že se pohybuje okolo počtu 3000, což ukazuje i můj excerpovaný materiál. Kvantitativně se potvrdilo, že současná literatura týkající se cizích vlivů v jazyce se zaměřuje především na vliv angličtiny – viz 5. kapitola o současném stavu situace. Vzhledem k tomu, že anglicizmy jsou v současnosti velmi dynamickou složkou bulharštiny, je pochopitelné, že i odborná literatura jim věnuje více pozornosti.

Výzkumy L. Vankova ukázaly, že galicizmy v bulharštině skutečně patří k dříve přejatým, nejvíce z nich v průběhu 19. století, čemuž odpovídají i historické, kulturní a společenské podmínky této doby, o kterých vypovídá 7. kapitola. Změny v lexikonu v průběhu 19. století zobrazují zároveň změny, kterými společnost procházela, a poukazují na velký vliv francouzsky hovořícího prostředí – nejen na bulharské území. Po ztrátě tohoto vlivu ubývá i přejímání z francouzského jazyka, což potvrzuje, že v současnosti počet francouzských přejímek nijak výrazně neroste.

Obecně mezi galicizmy najdeme výrazy s vysokou frekvencí užívání i výrazy okrajové a vázané na velmi specifický kontext, mnoho z nich bylo terminologizováno a některé již patří mezi archaizmy. Primárně však mezi ně nepatří výrazy slangové či argotické – viz 8. kapitola.

V 9. kapitole (Lexikální analýza) materiál ukázal, že převážná většina přejímaných slov z francouzštiny patří mezi podstatná jména, dále mezi přejímkami nalezneme větší počet sloves a přídavných jmen, ostatní slovní druhy jsou ve slovníku zastoupeny jen okrajově, z hlediska užívání se však může jednat o slova frekventovaná.

Grafická analýza galicizmů (10. kapitola) naznačila, že ve srovnání s češtinou bulharské galicizmy více dodržují původní francouzskou výslovnost, galicizmy v češtině se

naopak více drží psané podoby slova. Pro uspokojivé potvrzení by však byl potřeba kontrastivní výzkum galicizmů v češtině a bulharštině.

Sebraný materiál ukázal fonetické proměny při procesu přejímání (11. kapitola), fonetická analýza excerpt odhalila odchylky od zákonitostí fonetické adaptace popsané v literatuře, zejména v případě nosových samohlásek a postavení přízvuku u galicizmů v bulharštině.

To, že francouzská slova patří ke starším přejímkám, ukazuje i vysoký stupeň asimilace, jak ukázala morfologická (12. kapitola) analýza materiálu. Galicizmy (až na nepočtené výjimky) jsou v bulharštině již plně asimilovány a je možné od nich odvozovat nová slova. To umožnila jejich adaptace, během které se francouzská slova (svojí strukturou značně odlišná od těch bulharských) přizpůsobila bulharskému jazykovému systému a platí pro ně stejná pravidla, jako pro slova původem bulharská (ohýbání podle osoby, rodu, čísla, tvoření tvaru se členem a počítatelného tvaru a dalších), jak ukázala kapitola 12.1. Morfologická analýza galicizmů rovněž ukázala, že drtivá většina sloves a přídavných jmen je již asimilovaná pomocí sufixace, díky které je lze ohýbat podle bulharských pravidel. Slovesa, přídavná i podstatná jména dále podléhají i další afixaci, a to jak prefixaci, tak sufixaci. U sloves je afixace zásadní pro rozlišení dokonavého a nedokonavého vidu, který ve francouzštině odlišen není. Francouzština rovněž nerozlišuje tři substantivní rody tak jako bulharština, ale jen dva, přesto galicizmy v bulharštině, na základě formální podoby, fonetické adaptace a sufixace, zaujímají rody tři, jak ukázal excerpovaný materiál. Materiál také ukázal, že k afixaci slouží morfémy původu bulharského i cizího.

Sémantická analýza (12. kapitola) ukázala, že galicizmy v bulharštině jsou asimilované i po stránce významové a při přejímání docházelo především ke konkretizaci významu, dále i k významovým posunům, které mají za následek mezijazykovou homonymii. Sémantická analýza potvrdila, že galicizmy souvisejí s kulturním a společenským vývojem Bulharska v průběhu 19. století, o kterém hovoří 8. kapitola, francouzská slova v bulharštině jsou totiž spjata především s těmi oblastmi lidské činnosti, které se v této době rozvíjely po vzoru Francie – jedná se především o termíny z oblasti kultury, stolování, diplomacie, vojenství, stavebnictví, bydlení apod. Kromě těchto termínů jsou důležitou složkou galicizmů i pojmenování pro francouzské reálie.

Tyto výsledky získané na základě slovníkového materiálu poukazují na zákonitosti ve fungování jazyka jako systému, neodhalují však stav galicizmů v bulharštině z hlediska reálného užití mluvčími bulharštiny, k čemuž by bylo zapotřebí ještě rozsáhlejšího materiálu

excerpovaného z autentických bulharských textů, ke kterému jsem přistoupila jen v několika sporných případech.

15. Závěr

V předkládané bakalářské práci jsem se věnovala bulharské lexikologii, a to synchronní analýze lexikálních jednotek, které jsou původem z francouzštiny. Ukázalo se, že k přejímání z francouzštiny docházelo především v průběhu 19. století na základě jazykového a kulturně-politického kontaktu nejen mezi bulharštinou a francouzštinou, ale i mezi bulharštinou a jinými jazyky, které francouzské lexikální jednotky do bulharštiny importovaly a formálně i sémanticky ovlivnily.

Ve své práci jsem pracovala s jazykovým materiálem čerpaným z aktuálního akademického slovníku cizích slov v bulharštině a také s projektem paralelního korpusu AV ČR *Intercorp*. Své poznatky opírám o české i bulharské lexikologické teorie a vycházím z dosavadních výzkumů na téma francouzských slov v bulharštině, které již bulharští jazykovědci uskutečnili.

Praktická část mé práce ukázala, že situace francouzských slov v současné bulharštině je mnohdy komplikovanější, než literatura uvádí. Sebraný materiál mírně zproblematizoval dosavadní poznatky o fonetické, morfologické, lexikální i sémantické povaze galicizmů v současné bulharštině. Zároveň tato práce ukázala oblasti zkoumané problematiky, které dosud nebyly uceleně prozkoumány, jako je například stylistická charakteristika bulharských slov přejatých z francouzštiny. Tato práce není zamýšlena kontrastivně, srovnání galicizmů v češtině a v bulharštině je zařazeno jen v několika málo případech, může však posloužit jako základ pro takový kontrastivní výzkum, který by jistě přinesl mnoho nových a zajímavých výsledků.

Kromě dalších směrů, kterými se může další výzkum galicizmů v bulharštině ubírat (jedná se zejména o diachronní výzkum, který plánuji pro budoucí diplomovou práci), tato bakalářská práce naznačila i možné využití teoretických poznatků, a to především ve výuce a studiu francouzštiny nebo bulharštiny jako cizího jazyka.

Použitá literatura

Primární zdroje – jazykový materiál

MILEV, Aleksandŕ, Bozhil NIKOLOV, Jordan BRATKOV a Emiliija Ilieva PERNISHKA. *Rechnik na chuzhdite dumi v bŕlgarskiiija ezik*. 5. izd. /. Sofiija: "Nauka i izkustvo", 2000. ISBN 95-402-0263-9.

www.korpus.cz

Sekundární literatura

AL], Sŕstaviteli Iulijana Stojjanova ... [et]. *Littera scripta manet: sbornik v chest na 65-godishninata na prof. dŕn Vasilka Radeva*. 1. izd. Sofiija: Universitetsko izdatelstvo "Sv. Kliment Okhridski", 2005. ISBN 95-407-2180-6.

ANDREJČIN, Ljubomir Dimitrov, Konstantin POPOV a Stojan STOJANOV. *Gramatika na bŕlgarskija ezik*. Sofiija: Nauka i izkustvo, 1977, 466 s.

ANDREJČIN, Ljubomir Dimitrov, Konstantin POPOV. *Bŕlgarski tŕlkoven rechnik*. 4. izd. /. Sofiija: Nauka i izkustvo, 1994. ISBN 95-402-0156-X.

BEŠKOVA, St. *Френски думи в езика на изобразителните изкуства*. In: Год. ВИИИ „Н. Павлович“, 1967, s. 8-15

BOJADŕIEV, Todor, Ivan KUCAROV a Jordan PENČEV. *Sŕvremenen bŕlgarski ezik: fonetika, leksikologija, slovoobrazuvane, morfologija, sintaksis : uĉebnik za studenti ot filologičeskite fakulteti i pedagogičeskite instituti*. Sofiija: Pet'r Beron, 1999, 654 s. ISBN 95-440-2036-5.

BOJADŕIEV, Todor. *Bŕlgarska leksikologiiija*. Sofiija: Univ. izd-vo "Sv. Kliment Okhridski", 2011. ISBN 978-954-0732-626.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 357 s. ISBN 9788074220203.

ČERNÝ, Jiří a Jan HOLEŠ. *Sémiotika*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-832-5.

DAŠKOVÁ, Kveta. *Slova odjinud: vyprávění o cizích slovech s ilustracemi Zdeňka Mězla*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1986, 239s.

DOHALSKÁ, Marie a SCHULZOVÁ, Oľga. *Fonetika francouzštiny*. Vyd. 3., rozš. Praha: Karolinum, 2008. 236 s. Uĉební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-1471-7. *Encyklopedický slovník ĉeštiny*. Praha: NLN, 2002, 604 s. ISBN 80-710-6484-X.

Ezikovedski izsledvanija v ĉest na akademik Stefan Mladenov: studia linguistica in honorem acad. Stephan Mladenov. Sofiija: Izdanie na Bŕlgarskata Akademija na naukite, 1957, 653 s.

- FIDELIUS, Petr. *Něco o jazykové MÓDĚ*. MF DNES. 2009.
- GEORGIEV, Stan'o. *Učebnik po leksikologija na bǎlgarskija ezik*. Sofija, 1983.
- GETOVA, Elena. *Zhurnalistichestki ezitsi na Vǔzrazhdaneto: bǎlgaro-frenski konteksti*. Veliko Tǔrnovo: Faber, 2005. ISBN 95-477-5418-1.
- GREPL, Miroslav. *Přírůční mluvnice češtiny*. Vyd. 2., opr. Editor Petr Karlík, Marek Nekula, RUSÍNOVÁ, Zdeňka. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 799 s. ISBN 978-807-1066-248.
- HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 1.vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, 195 s.
- CHARALAMPIEV, Ivan. *Malǎk etimologičen rečnik na bǎlgarskija ezik*. Veliko Tǎrnovo: Slovo, 1999, 133 s. Učeben polileksikon. ISBN 95-443-9503-2.
- IVANOVA, Diana. *Ezikovite vǔprosi v bǎlgarskijia periodichen pechat prez Vǔzrazhdaneto*. Plovdiv: Izd-vo "MAKROS 2001", 1998, 176 p. ISBN 95-470-2024-2.
- KOLAROVA, V. *По въпроса за заемането на първите френски технически термини*. In.: Годишник, посветен на 20 г. от създаването на ВМЕИ – Варна. Т. IV. Варна, 1983
- KRĀSTEVA, Vesela. *Tǎlkoven rečnik na turcizmite v bǎlgarskija ezik: s iljustrativen material ot literaturata, folklorata, presata, radioto i televizijata*. 1. izd. Sofija: Skorpio, 2003. ISBN 95-479-2115-0.
- KUCAROV, I. *Teoretična gramatika na bǎlgarskija ezik: morfologija*. 1. izd. Plovdiv: Univ. Izdat. "Paisij Chilendarski", 2007. ISBN 978-954-4233-761.
- MLADENOV, Stefan. *Rečnik na čuždite dumi v bǎlgarskijat ezik: s objasnenija za poteklo i sǎstav*. Sofija: Chemus, 1947, 491 s.
- MOSKOV, Mosko Dobrev. *Borbata protiv čuždito dumi v bǎlgarskija knižoven ezik*. Sofija: Bǎlgarska akad. na naukite, 1958. 148 s.
- NICOLOVA, Ruselina. *Bǎlgarska gramatika: morfologija*. Pǎrvo izdanie. Sofija: Universitetsko izdatelstvo "Sv.Kliment Ochridski", 2008. 523 s. ISBN 978-954-07-2738-7.
- NIKOLOV, Bozhil. *Frenski imena*. In: VǎGLENOV, Michail, ed. a ANDREJČIN, Ljubomir Dimitrov, ed. *Izgovor i transkripcija na čuždi imena v bǎlgarskije ezik: Sbornik statii*. Sofija: Nauka i izkustvo, 1974. 487 s., s. 115-131
- PAŠOV, Petǎr. *Praktičeska bǎlgarska gramatika*. Sofija: Narodna prosveta, 1989. 376 s.
- PATEV, Pavel. *Лексикални заемки от френски език*. – In: *Pomagalo po bǎlgarska leksikologija*. Sofija, 1979, s. 206-215
- PATEV, Pavel. *Лексикални заемки от френски език*. – In: *Pomagalo po bǎlgarska leksikologija*. Sofija, 1979, s. 206-215

- PATEV, Pavel. *Лексико-семантичен анализ на френските думи в български език.* – In: *Год. СУ. Фак. класич. и нови филол.*, LXX, 1977, № 3, s.105-140
- PATEV, Pavel. *Морфологична асимилация на френските думи в българския език.* – In: *Год. СУ. Фак. зап. филол.*, LXIV, 1970, № 2, s.263-329
- PATEV, Pavel. *Фонетична адаптация на френските думи в българския език.* – In: *Год. СУ. Фак. зап. филол.*, LXI, 1967, № 2, s.267-316
- PERNISHKA, Emiliija. *Rechnik na chuzhdite dumi za vsichki.* 1. izd. Sofiija: Nauka i izkustvo, 2007. ISBN 978-954-0203-072.
- PETRÁČKOVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž].* Vyd. 1. Praha: Academia, 2001, 834 s. ISBN 80-200-0982-5.
- Pomagalo po bălgarska leksikologija.* Sofiija, 1979.
- POPOVA, Ivanka. *Нов учебен френско-български/българо-френски речник.* Sofiija: Slovo, 2004. ISBN 9544397981.
- RADEVA, Vasilka. *Slovoobrazovaneto v săvremennija bălgarski jezik.* 1. izd. Sofiija: Universitetsko izdatelstvo "Sv. Kliment Ochridski", 1991, 226 s.
- RADEVA, Vasilka. *V sveta na dumite: Struktura i značenie na proizvodnite dumi.* Sofiija: Universitetsko izdatelstvo "Sv. Kliment Ochridski", 2007, 312 s. ISBN 9789540726267.
- RADINA Otomar. *Zrádná slova ve francouzštině* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978.
- RED) ...], Otg. Nacionalnijat ezik v uslovijata na čuždi vlijaniija i globalizacija: naučna konferencija, posvetena na 125-godišninata ot roždenieto na akad. Stefan Mladenov : (Sofiija 28-29 juni 2005) ; (dokladi). 1. izd. Sofiija: Sjúz na učenite v Bălgariâ, 2006. ISBN 95-483-2983-2.
- RYCHLÍK, Jan. *Dějiny Bulharska.* 2. doplněné a přepracované vyd. Praha: Lidové noviny, 2002, 516 s. Dějiny států. ISBN 80-710-6497-1.
- SCATTON, Ernest A. *Bulgarian phonology.* Columbus: Slavica Publishers, 1983, 224 s. ISBN 0893571032.
- STANKOV, Valentin, ed. a MURDAROV, Vladko, ed. *Glavobolija s čuždite dumi: Sbornik.* Sofiija: Nauka i izkustvo, 1983. 168 s. Ezikova kultura.
- TILKOV, Dimitar a Todor BOJADŽIEV. *Bălgarska fonetika.* 3. izd. Sofiija: Nauka i izkustvo, 1990, 234 s.
- VACHEK, Josef. *Lingvistický slovník Pražské školy.* Vyd. české 1. Překlad Vladimír Petkevič, Jaromír Tláškal. Praha: Karolinum, 2005, 289 s. Prameny k dějinám českého myšlení, 2. ISBN 80-246-0933-9.

VANKOV, Ljubomir. *Към историята на глаголния суфикс -ирам в български*. Езиковедски изследвания в чест на академик Ст. Младенов. София, БАН, 1957. с. 141-155

VANKOV, Ljubomir. *Ранните заемки от френски език в български. Анализ на лексиката 1800-1856*. – Год. СУ. Фак. зап.филол., LX, 1966, с. 135-195.

VANKOV, Ljubomir. *Ранните заемки от френски език в български. Анализ на лексиката 1857-1870*. – Год. СУ. Фак. зап.филол., LXI, 1967, с. 279-353.

VANKOV, Ljubomir. *Ранните заемки от френски език в български*. Български език, 1961, №3, с. 193-208.

VANKOV, Ljubomir. *Ранните заемки от френски език в български (исторически увод)*. – Год. СУ. Филолог.фак., LIX, 1965, с. 167-206.

VĀTOV, Vārban. *Fonetika i leksikologija na bālgarskija ezik*. Veliko Tārnovo: Abagar, 1995, 480 s.

VĀTOV, Vārban. *Leksikologija na bālgarskija ezik: leksemika, onomastika, frazeologija, leksikografija*. Veliko Tārnovo: Abagar, 1998, 424 s. ISBN 95-442-7290-9.

VEČERKA, Radoslav. *K pramenům slov: uvedení do etymologie*. Vyd. 1. Praha: Lidové noviny, 2006, 355 p. ISBN 80-710-6858-6.

VESELINOV, Dimitŭr. *Frenskata leksika v romana "Tiutiun"*. Sofiija: Ciela, 2009. ISBN 978-954-2806-172.

VIDENOV, Michail. *Současná bulharština: kapitoly z jejího vývoje*. Vydání 1. Praha: Univerzita Karlova, 1978. 147 s.

АТАНАСОВА, Атанаска, Диана БЛАГОЕВА, Цветелина ГЕОРГИЕВА а Валентин ЗАНЕВ. *Библиография по българска лексикология, фразеология и лексикография 1950-2010*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2011. ISBN 978-322-435-7.

Internetové zdroje

<http://www.amb-bulgarie.fr/francophonie.php>

<http://www.erudit.org/revue/ps/1997/v16/n1/040051ar.pdf>

www.korpus.cz

Seznam příloh

Пříloha 1 – soupis všech excerpt

Пříloha 2

Přílohy

Příloha 1 – soupis všech excerpt

абажур	акордьор	амбреаж	апаш
абонйрам	акостйрам	амбреаж	апашлѣк
абордаж	аксесоар	амбушюр	апел
абордйрам	активйст	амелиоратйвен	аперитйв
абразйви	актрйса	амелиорация	аплик
абсйда	актьор	амортисьор	апликйрам
абсолютйзъм	актюер	ампйр	аплодисмент
абстракционйзъм	акушёр	амплоа	апломб
авал	акушёрка	Амур	апнѣя
авангард	акушёрство	амфетамйн	апорт
авангардйзъм	акушйрам	анархйзъм	апортен
аванкамера	акцйз	анархйст	апрѣски
аванпорт	акцйзен	анблѣк	апрѣт
аванс	акционёр	ангажимент	апретйрам
авансйрам	акционёрен	ангажйрам	апретура
авансцена	алабрѣс	англицйзъм	апропѣ
авантаж	аламбйк	ангѣб	апрѣш
авантюра	аламинут	ангѣба	ар
авантюризъм	аларма	ангрѣ	арабѣска
аватюрйн	алармйрам	ангросйст	арабйзъм
аватюрист	алармйст	андройд	арак
авеню	алдѣл	анексионйст	аранжйрам
авѣрс	алебарда	анжамбман	аранжирѣвка
авиатор	алебардйст	анизѣл	аранжѣр
авиация	алеманда	анимйзъм	арбалѣт
авизйрам	алѣя	анкѣта	арбитраж
авоар	алиаж	анкѣтен	арбитражен
авто-	алианс	анкетйрам	аргѣ
автожйр	алиенизъм	анкетъор	арготйзъм
автомобйл	алиенист	анклав	арготйчен
агонизйрам	алкѣв	анѣнс	аржантйн
аграмантизъм	алкохолизйрам	анонсйрам	аривйст
аграф	алкохолизъм	ансамбъл	ариергард
агреман	алѣнж	антаблеман	аркада
агресйвен	алпинйзъм	антанта	аркансйл
адрѣс	алпинйст	антика	аркбутан
адресйрам	алтернатйва	антироман	аркебуз
аерация	алтернатйвен	антисемитйзъм	аркебузйр
аероплан	алтруйзъм	антифѣн	аркѣзи
аеропорт	алтруйст	антишамбър	арконал
ажиотаж	алунйт	антракт	армѣйски
ажур	алюзия	антраша	армия
ажустйрам	алюр	антрѣ	армюр
азимут	амалгама	антрепѣзит	арсенал
азѣт	аматьор	антрепреньор	артилерийски
акажу	амбалаж	антресѣл	артилерйст
аколада	амбалйрам	антрефилѣ	артилерия
акомпанимент	амбаркадѣр	антропонимика	артйст
акомпанйрам	амбасѣда	антураж	артистйчен
акомпанятор	амбасадъор	анфас	артистйчески
акорд	амбасадѣр	анфилѣда	артишок
акордант	амбра	аншоа	архайзъм
акордеон	амбразура	анюитѣт	архайст
акордеонйст	амбрѣ	апартамент	ас

асамблея	барбекю	биела	бранш
асансьор	барботин	бижу	брас
асерия	барелёф	бижутёр	браслёт
асигнат	барета	бижутерия	брелок
асо	баржа	билёт	бретон
асонанс	барьера	билон	бреш
асорти	барикада	бйля	бри
асортимент	барикадырам	билярд	бриг
асортирам	барйран	бинкъл	брик
атака	баркод	биотин	бригада
атаксия	барон	биотит	бриз
атакувам	баронеса	биплан	бризантиен
аташе	баръш	бисектриса	бризбиз
аташирам	басейн	бисквит	бризбизи
атеизъм	басист	бисквита	брик
атейст	бастилия	бисмът	брикета
ателие	бастидон	бистро	брикетйрам
атентат	бата	бйстър	брилянт
атитюд	батален	бйтник	брилянтин
афера	баталия	блам	бродерия
аферист	батальон	бламйрам	бронз
афинаж	батарей	бланк	брош
афйш	батерия	бланкет	броширам
афиширам	батискаф	бланширам	брошка
афронт	батйста	блиндаж	брошура
афронтйрам	батман	блиндирам	брутален
бабувизъм	батоза	блок	брюмер
бабуин	батуд	блокаж	брюнет
бавош	баядерка	блондин	будоар
багаж	бебе	блуза	букет
багатела	бежов	блузон	букинист
багет	бекар	бобйна	букла
бадж	бекас	бобиньор	букле
базар	белвю	боксит	булевард
байонет	белга	боксёр	булеварден
бакелизатор	белетаж	боле	бульон
бал	белот	бомбаж	бургиньон
балада	бемол	бомбардйрам	бургундски
баланс	бенефис	бомбардон	бурдон
балансйрам	бенефициант	бомбастичен	бурё
балерина	бензин	бомбе	буржоа
балет	беньоар	бомонд	буржоазия
балкон	берберин	бон	буримё
бал-маске	берсьоза	бонбон	бусола
балон	беса	бонбоньера	бутик
балонет	бетон	бонвиван	бутон
балотаж	бетон-арме	бонё	бутониера
балотйране	бетонарка	бонистика	бутониерка
балотйрам	бетониерка	бонтон	буф
балтон	бетонйрам	бордеро	буфа
балюстрада	бетонйт	бордо	буфо
балюстри	бешамел	бордюр	буфан
банален	бибело	боти	буфон
бандаж	биберон	ботини	бушон
бандажен	бивак	ботинки	бювар
бандерол	бигардия	ботуш	бювет
банела	биготен	бохем	бюлетин
банка	биготйзъм	бра	бюлетйна
банкрут	бидё	бравурен	бюрета
бараж	бидон	браконьер	бюретка

бюрò	вирйрам	гарàнт	гресьòрка
бюрократ	вирмèнт	гарантирам	гризèтка
бюрократизъм	витраж	гарàнция	гризу
бюокрация	витрина	гард	грил
бюст	воайòр	гàрда	грим
бюустиè	воàл	гардерòб	гримàса
бюфèт	вóал	гардеробиèр	гримàсничà
вабàнк	воалàж	гардйрам	гримйрам
вагонèтка	воалèтка	гарйрам	гримьòр
вагòн-ли	воалйран	гàрмонд	грип
вàза	воаяж	гарниèрит	гриф
вазелйн	водевил	гарнизòн	грифòн
вакцѝна	вокализ	гарнирам	грòса
ваксийна	вокализа	гарнитóра	гротèска
валàт	волàн	гарсòн	группа
валè	волè	гарсонèтка	грюйèр
валèт	воловàн	гарсониèра	гуверньòр
валйза	волонтèр	гатйна	гурдòн
валòни	волонтйр	гаф	дадаизъм
валоризàция	волт	гваш	далтонйст
валс	волтàж	гуàш	далтонйк
вальòр	волтализàция	гепàрд	дàма
вандемиèр	волтижòр	гèтри	дамаджàна
вантòз	воломèтър	гид	дàнстеатр
вантóз	волюминомèтър	гилотйна	дàнтèла
варàнт	гарабит	гилотинйрам	дàтник
вариетè	гавàж	гилошйране	дебалàж
велèн	гавòт	гиньòл	дебаркадèр
велосипèд	газ	гишè	дебаркàция
велосипедйст	газàтор	глазèт	дебаркйране
велóр	газàция	гласè	дебаркйрам
велутйн	газèла	глàсис	дебàти
вентрилòк	газйрам	глобàлен	дебàт
вентóза	газифèр	глобализàция	дебатйрам
вербализàция	газификация	гоблèн	дебйт
верйзъм	газифицйрам	годè	дèбитен
верлибър	газлйфт	голф	деблокйрам
вермèл	газогèн	гонфалòн	дебушè
вермикулйт	гàла	гонфанòн	дебушйрам
вермийòн	галàнтен	гонфалониèр	дебюòт
вернисàж	галàнтност	гофрèта	дебютàнт
верòника	галантòн	гофрйрам	дебютйрам
вестибю̀л	галèта	гòфър	девалоризàция
вибриòн	галицизъм	Граал	девастàция
вивианйт	галомàн	грàвий	деви́з
вигòн	галомàния	гравйрам	деви́зи
визавй	галон	гравьòр	дегажè
визажйст	галòп	гравю̀ра	дегизйрам
визионèр	галопйрам	гранд-	дегра
визйр	галòши	Грандопера	деградйрам
визйта	галóбе	грèж	дегустàция
визйтен	гальòта	грèжа	дежурèн
визòн	гамàши	грèн	дежуря
викòнт	гамбит	грèна	дезавуйрам
винегрèт	гамèн	гренадйн	дезагрегàция
виолèтка	гаменарйя	гренадйр	дезакордйрам
виолина	гаменорйя	гренаж	дезакцентуàция
виолонйст	гамèнщина	греньòр	дезамбалàж
вираж	гàра	грес	дезертйрам
вирелè	гараж	гресйрам	дезертъòр

дезинтересйрам се	демултипликатор	дипломация	егойст
дезинфектйрам	деназализация	директрйса	егоистйчен
дезорганйзйрам	денационализация	дирижабъл	еготйзъм
дезориентация	дение	дирижйрам	егутьор
дезориентйрам	денонсйрам	дискредитйрам	едиктйрам
дейзъм	денотатйвен	дискретен	ежектор
дейст	дентйст	дискурс	езотерйзъм
дейктичен	департамент	дискутйрам	екарисаж
декаданс	деперсонализация	диспансер	екип
декадент	депилация	диспансеризация	екипаж
декадентство	депилйрам	диспаш	екипйрам
декалкйрам	деплантйрам	дисугаз	екипировка
декалкомания	депласйрам	доайен	еклер
декантатор	депo	доктринер	екран
декантйрам	депозант	доктринерство	екранизация
декапировка	депозйрам	долмен	екраниране
декар	депозитар	доломйт	екранизйране
декатйрам	депопуляция	дон	ексклузйвен
декатон	депопуляризйрам	донжон	експедитйвен
декласйрам	депорт	досие	експертйза
декласйран	депримйрам	дофйн	експлоататор
деколонизация	дерайлйрам	дофина	експлоатация
деколте	дератизация	драгун	експлоатйрам
деколтйрам се	десант	драже	експлозйв
декомпозиция	десен	драматизация	експлозйвен
декомпозирам	десенатор	драперия	експо
декомпресия	десерт	драпйрам	експозе
деконт	деструктивен	дрезйна	експортор
декоратйвен	детайл	дренаж	експресйвен
декоратор	детайлйрам	дренйрам	експресионйзъм
декорация	детайлист	дресйрам	експресионйст
декорйрам	детандер	дрoга	експроприатор
декредитйрам	деташе	дрoгерйст	експроприйрам
декретйрам	детергент	дрoгeрия	експулсйрам
декстран	детерминйст	друидйзъм	екстравагантен
декувер	детонйрам	дуалист	екстрадйция
декускутор	деутерон	дублаж	екстраполация
деликатен	дефанзйва	дубле	екстремален
деликатес	дефанзйвен	дублет	ексфолиант
делтаплан	дефетйзъм	дублирам	ексцентрик
делтапланерйст	дефибрилатор	дублон	ексцентричен
делфинариум	дефиле	дубльор	ексцентричност
демараж	дефолиант	дубъл	екю
демаркационен	дефолияция	дуел	елегантен
демаркация	дефтин	дуелирам се	елегантност
демарш	дециар	дузина	електрик
демаскйрам	дешифратор	дўзпа	електрожен
демисезон	дешифрйрам	дуплет	електроника
демисезонен	джанта	дурабъл	елерони
демисионйрам	диамант	душ	еликсйр
демйсия	диапазон	ебенист	елиминатор
демитур	диастолически	еволюйрам	елйт
демобилизация	дивертисмент	еволюционен	елитарен
демобилизйрам	диез	еволюционйзъм	елитен
демодйран	дилетант	еволюционйст	емайлйрам
демонетизация	дилетантство	еврo	емайллак
демонтаж	дилижанс	егалитарен	емайлов
демонтйрам	диоксйн	егалитарйзъм	еманципйрам
деморализация	дипломат	егалитарйст	емолиент
деморализйрам	дипломатика	егойзъм	емотйвен

емо́ция	жалоньòр	илюзионизъм	кабриолёт
емпримè	жалузй	илюзионист	кавалèр
ему́	жамбòн	илюминати	кавалерийски
ему́лсия	жандармерйст	илюминатор	кавалерйст
ендорфйн	жандармерия	илюминация	кавалèрия
енервация	жандарми	илюстратор	кавалèрски
енервирам	жанр	илюстрация	кавалèрство
енталпия	жаргòн	илюстрирам	кавалèтен
енциклопедйст	жаргонизъм	имажинизъм	кавалка̀да
еполèти	жардиниера	имортèл	каготизъм
епрувèтка	жартиери	имортела	кадàнс
ерготйн	жарсè	импàс	кадансирам
ерготоксйн	желатйн	империалист	кадансиран
ермитаж	желè	импозантен	кадастрален
есè	желйрам	импресионизъм	кадастрирам
есейст	жерминал	импресионист	кадастрòн
еска̀дра	жест	импулсогра̀ф	када̀стър
еска̀дрйла	жестикулация	инвариант	кадèт
еска̀дрòн	жестикуйрам	инварианта	ка̀дран
еска̀лада	жетòн	индивидуализъм	ка̀дрйл
еска̀рп	жйга	индивидуалист	ка̀дров
ескйз	жигльòр	индивидуалност	ка̀дровйк
ескимòс	жикльòр	индискрèтен	ка̀дър
ескòрт	жйголо	индустриализъм	каземàт
ескòртирам	жилèтка	инервация	казимйр
еспадòн	жирàф	инервирам	казмйр
еспарзèта	жирàфа	инжектирам	казуистика
еспàрто	жонглирам	инжèктор	какавй̀да
есперантист	жонгльòр	инжектьòр	каламбур
есплана̀да	жонгльòрство	инжèкция	каламбурист
естакàда	жонкйл	инженèр	каландйрам
естокàда	жур	инженèрство	каландър
естòмп	жури	инженю̀	калвадòс
естрагòн	журнал	инициация	калейдоскòп
ета̀ж	журнален	инсталатор	калибрйрам
ета̀жèрка	журналист	инсталация	калибрйране
еталòн	журналистика	инсталирам	калиброван
етамйн	журфйкс	инструментация	калибромèр
етанòл	зèбра	интендант	калибромèтър
ета̀п	зебу̀	интендантство	калй̀бър
ета̀пен	зèнит	интензификация	ка̀лка
ета̀пизация	зибелйн	интердентален	калкйрам
етатизйрам	зигза̀г	интерèсен	калмàр
етатизизъм	зòза	интернационал	калорифèр
етикèт	зуàв	интрига	калòрия
етикèция	йгрек	интрузйвен	камара̀д
етюд	идеàл	йнфраструктура	камериèр
етюдник	идеàлен	ипрѝт	камериèрка
ефика̀сен	идеализация	иперй̀т	камèя
ешàрп	идеализйрам	италик	камизàри
ешафòд	идеализъм	йèти	камидòн
ешафòда̀ж	идеалист	йодофòрм	камионèтка
ешелòн	идеографйчен	кабарè	камлòт
жабò	идеографйчески	кабернè	кампанийен
жакàрд	идеографски	кабина	кампания
жакàрдòв	изолатор	кабинèт	кампèш
жакèрия	изолациòнен	кабинèтен	камуфла̀ж
жакèт	изолациòнизъм	каблогра̀ма	канавà
жалòн	изолация	каботаж	канализация
жалонйрам	изолйрам	каботйрам	канализйрам

канапè	каротàж	кодейн	комплимèнт
канèла	картблànш	кодйране	комплòт
канèлка	картèл	кòдов	комплотйрам
канелюр	картелйрам	кок	композирам
канкàн	картòн	кокарда	компòст
канонàда	картонàж	кокèтен	компостйрам
канонèрка	картùш	кокетйрам	компостьòр
кàнтеле	карусèл	кокèтнича	компòт
кантòн	касèтка	кокèтка	компотийèра
кантонален	кàсис	кокйла	компрèс
кантонèр	кàска	кòклюш	компресйрам
кантòра	каскада	кокòн	компромàт
кануйст	каскадьòр	кокòтка	компрометйрам
канцеризация	каскèт	колаборационйст	компрòмис
кап	кàско	колаборация	комуна
капитализация	кастрòн	колàж	комунàр
капиталйст	катрèн	колèж	комунйзъм
капитан	кафе-шантàn	колекционèр	комуникативен
капитонйрам	кашалòт	колерèта	комунйст
капò	кашйрам	колèт	комутàтор
капонйр	кашнè	колиè	комюникè
капòт	кашпà	кòлика	конвойр
капòйрам	квадрилиòн	кòлики	конвойрам
капрàл	квалификативен	колòдий	конвòй
каприз	квантификация	колòдиум	конгресйст
капризен	квинтàл	колòна	кондòм
капризнича	квинтилиòн	колонàда	кондуйт
капролактàм	кей	колониàл	конèктор
капрòн	кèнта	колониàлен	конзòла
кàпсул	кèпе	колониализъм	конкùр-ипйк
капсулйрам	кèпи	колонизàтор	коносамèнт
каптàж	кесòн	колонизация	консерватйзъм
карабйна	кий	колонизйрам	консомè
карабинèр	килò	колонйст	консонантйзъм
карамболаж	километрàж	колоризация	констатйрам
карамèл	кинкалèрия	колорйст	конститутивен
карамелизация	кирàса	колпортàж	конт
карантинà	кирасйр	колпортйрам	контекстуàлен
карбонизàтор	клавесйн	колпортьòр	контèса
карбонизация	клавикòрд	комàнда	континуитèt
карбура̀тор	клак	комàндаджийство	контрабàнда
карбурация	клаксон	комàнден	контрабандйрам
карбурирам	клакьòр	командйр	контрабандйст
карда	кларинèt	командйровам	контражур
кардйрам	кларнèt	командйровка	контрамàрка
кардйран	кларинетйст	командйтен	контрàст
карè	класьòр	командйтор	контрастйвен
кариèр	клер	командòр	контрастйрам
кариèра	клерика̀л	комбинезòн	контрафàкция
кариерйзъм	клерикализъм	комеморатйвен	контрйрам
кариерйст	кликà	комендàнт	контрòл
карийòн	климатизация	комерсàнт	контрола
карикатурист	клишè	комисиòна	контрòлен
каркàс	клишйрам	комисиòнен	контролйрам
карманьòла	клош	комисионèр	контрольòр
карнавал	клошàр	комитèt	контур
карнè	коафйрам	комòд	контура
карнèt	коафьòр	компàния	конфекционèр
карнètка	коафюра	компаньòн	конферàнс
карò	код	компатриòт	конферансиè

конфесиона̀л	крем	ку̀рта̀ж	ло̀ка̀лѝза̀ция
конфитю̀р	кремомѐтъ̀р	ку̀ртиза̀нин	ло̀ка̀лизѝрам
конформизъ̀м	креозо̀т	ку̀ртиза̀нка	ло̀ко̀мо̀бил
конфронтѝрам	кредл	ку̀рто̀азен	ло̀ко̀мотив
концерта̀ция	креп	ку̀рто̀азия	лонгѐт
концертйчен	крепдешй̀н	ку̀фа̀р	ло̀нжа
концертйчески	крепжоржѐт	кушѐтка	лонжеро̀н
концесионѐр	крепмарокен	кю̀велаж	лорнѐт
ко̀ня̀к	крепмоарѐ	кю̀ветка	лосидо̀н
ко̀оператив	крепна̀йлон	кю̀ло̀ти	луй
ко̀оперативен	крепо̀н	кю̀расо̀	луибла̀н
ко̀пйст	креппапийдо̀н	кю̀рѐ	луидо̀р
корвѐт	крепсатѐн	кю̀рета̀	лу̀па
корвола̀нт	кретен̀	кю̀рта̀ж	лутейн
кордебалѐт	кретенй̀зъм	кю̀ртирам	лу̀тъ̀р
корделиѐри	крето̀н	лакѐй	лю̀стѐр
кордо̀н	крик	ламѐ	магазй̀н
ко̀реком	криминалй̀ст	ла̀мпа	магазина̀ж
коректив	кринолй̀н	ла̀мпаз	магазинѐр
корела̀ция	критикю̀вам	ла̀мперѐрия	магнитю̀д
коридо̀р	критйчески	ла̀мпидо̀н	магнoлия
кормора̀н	критйчен	лангу̀ста	магò
корнѐт	кроаса̀н	ландò	мада̀м
корнѐт-а-пистòн	крокèт	лансй̀рам	мада̀ма
корнетй̀ст	крокèти	ларж	мадро̀азèл
корнишо̀н	крокй̀	ла̀со	мадрига̀л
корса̀ж	крокй̀рам	ла̀стик	мажòр
корселѐ	крошѐ	ластикотѝн	мажòрен
корсѐт	крупиѐ	латерй̀т	мажорита̀рен
кортѐж	крупòн	леврѐт	майò
кортизо̀н	ксенофй̀л	легализѝрам	майонèза
костю̀м	кубй̀зъм	леги́тимй̀зъм	мака̀бър
костюмй̀рам	кубй̀к	леги́тимй̀ст	мака̀к
костюмй̀ран	кувѐрт	лежѐр	мака̀ронй̀зъм
ко̀та	кувѐрта	лейте́нант	мака̀ронй̀чески
коте́риза̀ция	кувертю̀р	лиа̀на	маквй̀си
коте́рия	кувертю̀ра	ливра	макèт
котильòн	кувьòз	лига	макèтист
котѝрам	кугуа̀р	лигнй̀н	макй̀
котѝрам се	кула̀ж	ликвидация̀	макиа̀ж
котѝране	кулй̀си	ликра̀	макrò
котиро̀вка	кулоа̀ри	ликьо̀р	макро̀релѐф
котлѐт	култури́зъм	лилàв	малдо̀н
кото́низа̀тор	култури́ст	лила̀	малтре́тирам
кото́низа̀ция	кума́рин	лимонàда	малфо́рмация
кото́низѝрам	ку̀па	лимузи́на	малша̀нс
кото́нй̀н	купа̀ж	лимфо́грануломат	мамелю̀ци
кофа̀р	купѐ	òза	мангани́зъм
кофра̀ж	купела̀ция	лингвй̀ст	мангу̀ста
кофражй̀ст	купй̀рам	лингвй̀стика	мангъ̀л
кохе́зия	куплѐт	лингвй̀стйчен	манда̀тор
кошèнй̀л	куплетй̀ст	лингвй̀стйчески	манда̀тъòр
кошма̀р	куплй̀рам	лисансиè	мандрй̀л
краб	купòн	листа̀	манèвра
кра̀мпа	купю̀ра	литотре́птер	манèври
кра̀мпòн	кура̀ж	литра̀ж	манèврист
креатй̀вен	кура́нта	логизмо̀логия	манèж
креатй̀н	кура́нти	логофо̀бия	манекèн
кредеби́литèт	кубрèт	ло̀жа	маниа̀к
кредитй̀рам	куриèр	ложе́мент	маниа̀кален

манивела	мачйзъм	мйди	мокет
маниер	машина	мизанцена	мол
маниерен	машинален	микросонда	моласа
маниеризъм	машинария	микрофйбър	монархизъм
маниернича	машинация	миксаж	монархист
маникюр	машйнен	милениум	монема
манипулация	машинизация	милиард	монетаризъм
манкйрам	машинизйрам	милиардър	монетаристйчен
мансарда	машинйст	милион	мнокйни
манталитет	медал	милионър	монокдк
манто	медалйст	милитаризъм	монокъл
манш	медиевал	милитарйст	мономан
маншета	медиевйст	мильо	моноплан
маншон	медикаментозен	мина	монополозация
маньовър	мезалианс	мйнен	монопсония
марабу	мезонет	минерал	монсеньор
марабут	меланж	минерален	монтаж
мараскйн	меланжйрам	минерализатор	монтажйст
маргарйн	меласа	минерализация	монтажник
марж	мелё	минералйт	монтаняр
мариводаж	мелинйт	минералог	монтйрам
марината	мелхиор	минералогия	монтъор
маринада	мемоари	миниатюра	моралйст
мариновам	менажер	миниатюрен	морга
марионетен	менажерия	миниатюрист	морганатйчен
марионетка	менажйрам	минимизйрам	морена
маркйз	менестрел	минйрам	морфйй
маркйза	ментализъм	министёрски	морфйн
маркизет	менуёт	министёрство	мотет
маркйр	меню	министър	мотив
маркйрам	меркантилен	миньон	мотивация
маркьор	меркантилизъм	миньор	мотйрам
марлйн	меркантилист	мирабела	мотоциклет
марля	меркуриализъм	мираж	мотрйса
мародер	мерло	мисионер	морфет
мародёрство	мерсй	мисионерство	мофета
марокен	меса	мистификатор	мулаж
марсилеза	месидор	мистификация	мулинаж
марш	метализация	мистицизм	мулинё
масаж	метализйрам	мистрал	мультиплекс
масажйрам	металйк	митотйчен	мус
масажйст	метан	митральоза	муселйн
масйв	метемптоза	моарё	мускардйна
масйвен	метизация	мобилизация	мускарйн
масикот	метйл	мобилизйрам	мускат
масйран	метилён	мобилярен	мускет
маскарад	метилоранж	мода	мускетар
маскараден	метйс	модел	мусон
маскйрам	методизъм	моделиер	мутйзъм
маскировка	методйст	моделйрам	мутиляция
масон	метол	моделйране	муфлон
масонство	метраж	модём	мушка
мастикация	метранпаж	моден	набук
материализйрам	метрдотел	модерен	назация
материализм	метреса	модернизйрам	найвен
материалйст	метро	модернизъм	наивйст
матйна	метрополитен	модернйст	накрйт
матинё	мефитизъм	модильон	нанду
матйрам	мефитйчески	модйстка	нансук
матласё	мигрена	мозайчен	наполеон

наратйвен	организа̀ция	па̀пая	патинйрам
нарва̀л	ординѐрен	па̀пиё-машѐ	патриота̀р
натюрѐл	ордьо̀вър	па̀пйзъм	патриотйзъм
натюрмо̀рт	орелѐф	па̀пийо̀нка	патрйстика
неглижѐ	орѐдл	па̀пио̀н	па̀тро̀н
неглижирам	ориента̀лизъм	па̀пйст	па̀тро̀на̀ж
нѐгър	ориента̀лист	па̀раван	па̀тру̀л
неокармѝн	ориента̀ция	па̀ра̀д	па̀уперйзъм
неопозитивйзъм	ориент-експрѐс	па̀ра̀ден	па̀цифйст
неотѐния	орифла̀ма	па̀радирам	пегамоид
нерва̀ция	оркестра̀ция	паразитйзъм	педа̀л
нервирам	оркестрио̀н	пара̀нго̀н	педа̀лизация
невро̀зен	оркестъ̀р	па̀ра̀ф	педа̀нт
нервю̀ра	ортопедист	парафй̀н	педа̀нтйзъм
несесѐр	осифика̀ция	парафина̀ж	педа̀нтйчност
неф	остензйвен	парафйрам	педа̀нтйчен
нивелация	ота̀рия	парашу̀т	педикю̀р
нивелир	ото̀бу̀с	парашутйзъм	пеза̀ж
нивелирам	отоманѝн	парашутйст	пейза̀ж
ниво̀	отоманка	парвеню̀	пейзажйст
нимфетка	оторизйрам	пардесю̀	пейза̀н
нистатй̀н	офанзйва	пардо̀н	пелерйна
ниша	офанзйвен	парекцеланс	пеноло̀гия
номинализйрам	оферент	парйрам	пенс
нонконформйзъм	офорт	парламентьо̀р	пенсионер
нонпарей	офортуст	па̀ртёр	пенсионйрам
но̀нсенс	паваж	па̀ртиза̀нин	пѐнсия
ну̀га	павѐ	па̀ртиза̀нски	пенснѐ
нумероло̀гия	павилио̀н	па̀ртикулизация	пеньо̀ар
нюанс	павьо̀р	па̀ртикуларйзъм	пер
нюансйрам	пагина̀ция	па̀ртиципа̀ция	перколато̀р
обойст	па-де-дьо̀	па̀рфю̀м	перкусионйст
обойй	паж	па̀рфюмѐрия	перкута̀нен
обсткурантйзъм	пайет	па̀рфюмирам	перл
обструктивен	пакелаж	па̀рцѐл	перла̀
ова̀л	пакет	па̀рцѐлен	перлйт
овула̀ция	пакетйрам	па̀рцелирам	перманганат
одали́ска	пала̀с	пас	пермутйт
одеко̀лoн	палата̀лен	па̀со	пероксида̀за
оксид	палатализация	пасава̀н	перо̀н
оксиженйст	палѐта	паса̀ж	перо̀нен билет
оксиженйт	палѐт	паса̀жен	персона̀ж
окситонйзъм	палиатйв	пасажѐр	перу̀ка
октройрам	палиатйвен	пасажѐрски	перфективен
октройран	палиса̀да	пасатйжи	перфекционйзъм
окуйст	палисандър	паса̀нc	перфекционйст
ома̀р	палмѐта	пасио̀н	перш
омлѐт	палто̀	пасйрам	першеро̀н
омогра̀ф	памфлѐт	Пасифйк	песимйзъм
омофо̀н	памфлтист	паса̀ка̀л	песимйст
ондула̀тор	панда̀нтйв	паса̀мантѐрия	петѝт
ондула̀ция	пандишпа̀н	паса̀парту̀	петифу̀ри
опортюнизъм	па̀ндус	паса̀пoрт	пиедеста̀л
опортюнист	панѐ	паса̀портиза̀ция	пиѐса
опресйвен	панйрам	пастѐлен	пиѐтйзъм
оптимйст	панка̀рта	пастйш	пик
ора̀лен	пано̀	пасува̀м	пйка
оранжа̀да	пансио̀н	пат	пика̀nten
оранжев	пансионат	патѐрнализъм	пикѐ
оранже́рия	пансионер	пати́на	пикѐт

пикета̀ж	плюс	премѝера	ра̀пйра
пикетѝрам	плюма̀ж	прерѝал	ра̀порт
пикъ	плюш	прѐрия	ра̀порту̀вам
пилът	поанла̀с	прѐса	ра̀са
пилота̀ж	поа̀нт	пресеа̀нс	расѝзъм
пилътен	поа̀нта	пресѝрам	расѝст
пилотѝрам	поантилѝзъм	пресова̀м	ратѝнирам
пилътка	поантѝрам	пресу̀вам	ратѝцид
пилю̀ла	позѝрам	преспа̀пиѐ	ра̀финѐрия
пилю̀р	позитивѝст	престѝж	ра̀финѝрам
пингвѝн	позьър	прета̀портѐ	ра̀финѝран
пинсѐта	полиестѐр	претенциъден	ра̀финьър
пинцѐта	политолъг	префасонѝрам	реадмѝсия
пй̀нт	полишинѐл	префе́ра̀нс	реакциънѐр
пй̀нта	полонѐза	префикса̀лен	реалга̀р
пиньън	пома̀да	префи́нен	реалѝзъм
пиънка	по̀мпа	преци́зен	реалѝст
пипѐт(к)а	Помпа̀ду̀р	преци́зност	ребо̀рд
пиръга	помпа̀ж	приватизациънен	ревалориза̀ция
пируѐт	помпиѐр	приватиза̀ция	ревандика̀ция
писоа̀р	помпо̀зен	приватизѝрам	рева̀нш
пй̀ста	помпо̀н	приз	реваншѝзъм
пй̀стола	понсо̀	приза	реваншѝрам се
пистолѐт	пontìрам	призов	ревѐр
пистън	понтън	призьър	ревера̀нс
плаж	понтънен	прифи́кс	реву̀лсия
пла̀ка	понтонѐр	проблемати́чен	ревѝю
плака̀ж	понтьър	провизиън	регла̀ж
плакѐ	поплѝн	програмѝрам	регламѐнт
плакѐт	попула̀ция	пролего̀мена	регламента̀ция
плакѝрам	популѝзъм	прононсѝрам	регламентѝрам
плакиро̀вка	популѝстки	пропагандѝст	регла̀т
планерѝзъм	портати́вен	протежѐ	реглѝс
планерѝст	портбебѐ	протежѝрам	реда̀кция
планета̀рен	портиѐр	протекциънѝст	реда̀н
планѝрам	портмонѐ	протубера̀нси	редема̀ркация
планта̀ж	портофѐл	про̀фил	редублема̀н
планшѐт	портрѐт	про̀филен	реду̀т
планшѐтка	портретѝст	прохибициънѝзъм	рееско̀нт
пласѝрам	портсига̀р	прохибициънѝст	режѝен
пласмѐнт	порттаба̀к	публицѝст	режѝм
пласьър	порту̀пей	пу̀дра	режисѝрам
пла̀тка	портфѐйл	пудриѐра	режису̀ра
платъ	порциън	пу̀дря	режисьър
платфо̀рма	порьъзен	пуф	резѐда
плафо̀н	посеси́вен	пу̀фа	резерва̀ция
плафонѐр	пост	пю̀питъ̀р	резервоа̀р
плафониѐра	постреста̀нт	пюрѐ	резигна̀ция
плацда̀рм	по̀та	равелѝн	резигнѝран
пледй̀рам	потѐрна	рагу̀	резън
пледоа̀рия	потпу̀ри	райѐ	резънен
пленѐр	пощальън	районѝрам	резонѝрам
писѐ	пралѝна	раку̀рс	резоньър
писѝрам	пралѝне	рамбуйѐ	резоньърство
плъмба	преамбю̀л	рамбурсѝрам	резоньърства̀м
пломбѝр	преванти́вен	ра̀мпа	резорцѝн
пломбѝрам	презента̀билен	ранверсма̀н	рези́юмѐ
плъндер	презервати́в	ранг	рези́юмѝрам
плонж	прелю̀д	рандеву̀	рекетѝр
плъха	прелю̀д	рандема̀н	реко̀лта

реконструйрам	рѡба	сантиментален	солипсйст
рекрутирам	робѣр	сантиментализъм	сомнамбулизъм
релѣ	робйния	сантименталист	сонда
релѣен	роботизация	сантименталност	сондаж
релѣф	робѡтика	сантимѣтър	сондажен
релѣфен	розѣта	сапьѡр	сондирам
ремарка	розѣтка	саржа	сондьѡр
ремаркѣ	рѡзов	сатанизъм	сонѣт
ремй	рокада	сатѣн	сонѣтка
ремйз	рокайл	сатенирам	сорт
ремѡнт	рокамбѡл	сатинйрам	сортйрам
ремонтйрам	рококѡ	сатурнизм	сос
ренесанс	ролѣ	свйта	социализация
ренѣта	ролѣтка	сеанс	социализъм
реномѣ	рѡля	себорей	социалист
реномирам	ром	сѣвърски	специализант
рентиѣр	роман	седант	специализация
реотан	романизация	седатйв	спецификация
репѣр	романизъм	седйй	спиритйзм
реперкусия	романизст	седйл	спиритйст
репертоар	романистика	sezйрам	спиритуализъм
репешаж	романс	сезѡн	спиритуалист
рѣплика	романтизм	сексийзм	стабулация
репликйрам	романтик	секундарен	стаж
репѡрт	романтика	селективен	стажант
репортаж	романтичен	селенйт	стажувам
репрезентант	романтически	семинарист	станса
репрезентатйвен	рондѣл	семиѡтика	станс
репрезентация	рѡндо	семитйзм	статуѣтка
репресйвен	ротатйвен	сѣмпъл	стационар
реприз	ротациѡнен	сензуализъм	стерѡл
реприза	роял	сепаратйзм	стил
ресѡр	роялизъм	сепаратйст	стилист
респѣкт	роялист	сепарѣ	стилѡ
респективен	руж	сийгла	стоицизм
респективно	рулада	сигнификатйвен	стресйрам
ресторант	рулѣтка	силаж	стриптизьѡрка
ресторантьѡр	рулѡ	силвйн	су
ресурси	рутина	силвилйт	субрѣтка
ретирада	рутинен	силфйда	субсидиарност
ретуш	рутинѣр	силфѡн	сувенир
ретушйрам	рутинйрам	сийма	суверѣн
ретушьѡр	сабѡ	симпатизант	суверѣнен
рефлексйвен	саботаж	симултанен	супа
реформйст	саботйрам	симфонйст	супап
рефрѣн	саботъѡр	синдикализъм	супервйзия
рецепционйст	саварйн(а)	синдикалист	суперстрат
рециклирам	садйзм	ситуациѡнен	супиѣра
рибѡза	садист	ситуация	супорт
рибофлавйн	салициат	ситуйрам	сурдйна
ривиѣра	салѡн	сифилйд	сурдинка
ригодѡн	салѡнен	скептицизм	сутеньѡр
ригѡлвам	салют	смалтин	сутерѣн
рикошѣт	санбернар	снобйзм	сутиѣн
рикошйрам	сандалѣта	соарѣ	суфиксация
рийма	санитар	солд	суфлѣ
риполйн	санкюлѡт	солей	суфлирам
рипѡст	санти-	солидарен	суфльѡр
риск	сантиграм	солидаризйрам се	сюжет
рискувам	сантийм	солидѡл	сюзерѣн

сюзерèнен	тиражйрам	триплан	фасàда
сюита	тирбушон	тромбон	фасèt
сюралиментация	тирè	тромбонйст	фасètка
сюрприз	тйтри	тромпèt	фасètмашина
сюрпризйрам	титрийрам	тромпетйст	фасон
сюрреализъм	титрувам	тропикал	фасонйрам
сюрреалист	тйтър	тротинетка	фаталйзм
сюртук	тоалèt	трогоар	фаталйст
табланèt	тоалètен	трофèй	фаянс
таблò	тоалètка	трубадур	федерален
табурètка	тоалètна	трюмò	федерализъм
табълдòт	тоалйрам	тужурка	федералйст
тайòр	тонаж	тупè	федератйвен
такси	топинамбур	тупйрам	федерация
таксимètър	торпила	туп	феерйчен
таксувам	торпилийрам	турèл	феèрия
талисман	торшèр	туризъм	фейлетон
талон	торшòн	турист	фейлетонйст
тамплиèр	тотален	турнè	фелинология
тампон	тотализатор	турникèt	фèйл
тампонаж	тоталитарйзм	туфа	феноменален
тампонйрам	травèрс	туш	фèрма
там-там	травèрса	тушè	фестивал
танйн	травертйн	туширам	фестон
танкйст	травестйрам	тюл	фестонирам
тантиèма	травестйт	тюбан	фетйш
таойзъм	травèсти(я)	тюркоаз	фетишизйрам
таосйзъм	трамплйн	ухабйзъм	фетишизъм
тапйр	транзитйрам	увертюра	фèя
тарификация	транквизант	уманимйъм	фиакър
Тартюф	транс	урбанизация	фиброскоп
татуйрам	трансбордйрам	урбанизъм	фиброскопия
тафтà	трансбордьòр	урбанист	фйбър
ташйзъм	транспарант	утопйзъм	фигуратйвен
тейст	транспарантен	утопйст	физиономйст
телеграфйст	транспирация	фаблиò	физионòмия
телекомуникация	транспортьòр	фабрика	фиксаж
телепортйрам	трансфèр	фабрикация	фиксатйв
темброфйл	транш	фабулйст	фиксатор
темброфйлия	траншèя	фаворизйрам	фиксация
тембролòгия	трасè	фаворйтка	фиксйрам
тèмбър	трасйрам	факсимилè	фиктйвен
тен	трезòр	факсимйлен	филдекòс
теократ	трен	фактитйв	филдепèрс
терàса	треньòр	фалйт	филè
терасйрам	трепан	фалшификация	филигран
тергàл	трепанация	фанатизйрам	филигранен
терèн	третйрам	фанатйзъм	филйрам
териèр	трèфа	фантасмагòрия	финанси
термидòр	триажен	фантòм	финансйст
терорйзъм	триатлòн	фанфàра	финансòв
терорйст	трик	фанфарон	финèс
терпèn	трикò	фанфаронàда	фитотрòн
тет-а-тет	трикольòр	фанфаронство	фиш
тефлòн	трикольòрен	фарандòла	фишù
тик	трикотаж	фарингàл	флажолèt
типаж	трикотажен	фармасон	флакòн
тир	триолèt	фарс	фламбйрам
тирада	триòр	фарсòв	фланг
тираж	триорйрам	фас	флангов

фленела	флот	фоайе	
фленелка	флота	фолвоал	
флореал	флу	фон	
фонация	фризура	хугенот	шарлатанство
фонд	фризьор	хуманист	шарм
фондан	фрикадела	хуманитарен	шармантен
фондатор	фрикасе	хуманойд	шаси
фондю	фример	хуморист	шасла
фондов	фритюрник	хумористичен	шатен
формализъм	фрнда	ценз	шевалие
формалист	фронтиспис	цесионер	шевр
формат	фронтон	цитадела	шеврон
форматив	фруктидор	цитрин	шедьовър
форсирам	фруктиера	цитронада	шезлонг
форсмажор	фугас	шагрен	шемизета
форт	фугасен	шамбелан	шемизетка
фотьдйл	фуникулер	шамозит	шеф
фразьор	фураж	шамот	шефство
фрак	фуражен	шампанско	шик
франк	фуражрам	шампион	шимпанзе
франкмасон	фургон	шампионат	шифон
франкмасонство	фур	шанжан	шифровам
франкофон	футуризм	шанкър	шийфър
франшиза	футурист	шанс	шовинизъм
фрапантен	хазарт	шансонета	шовинист
фрапе	хангар	шансонетка	шок
фрапйрам	ханш	шантаж	шокйрам
фрез	хелигравьор	шантажйрам	шюков
фрезав	химизъм	шантажист	шосе
фреза	хипнотизъм	шантан	шосйрам
фрезйрам	хлороформ	шантонерка	шофйрам
фрезист	холокост	шапито	шофьор
фредон	хоспис	шарада	шпатула
фриволен	хоспиталиер	шарж	шпиднка
фриз	хотел	шарже д'афер	щора
фризер	хотелиер	шаржйрам	юзйна
фризйрам	хроникьор	шарлатанин	юпи
фризон	хронометраж	шарлатания	юта
якобинец			

Пříloha 2

intercorp_cs	intercorp_bg
<p>Václav Havel</p> <p>O vánocích 1919 zavolal mě ministr zahraničních věcí dr . Beneš na Hrad a nabídl mně místo v zahraniční službě : buď delegátem v Budapešti , nebo konzulem v Hamburku .</p>	<p>Chavel poet i prezident</p> <p>„ По Коледа на 1919 г . ме извика министърът на външните работи д-р Бенеш в Храдчани и ми предложи място в чужбина : или ==аташе== в Будапеща , или консул в Хамбург .</p>
<p>Balada o Georgu Henychovi</p> <p>Jsem solidní , pevný , plný života , plný peněz , plný humoru , jsem ve skvělé formě , jsem talisman , oltář rodinného štěstí , mám vzdělání , inteligenci , jemné vystupování , jsem mimořádně citlivý , věrný a oddaný , jsem diskrétní , mohu za sebe ručit , mám záruční list , nemám žádné starosti , o politiku se nezajímám , nejím , nepiju , nekouřím , jsem totiž naprostý unikát , už z dálky si mě každý všimne , vzdychá , sténá , omdlévá , hned by se o mě pral , bil v soubojích , páchal harakiri</p>	<p>Balada za Gerorg Xenig</p> <p>политика не ме интересува , не искам храна и вода , забележителност голяма съм , виждат ме отдалече , цъкат , охкат , ахкат , примират , ще се избият , ще си обявят дуел , ще се самоубият пред чекмеджетата ми , готови са на всичко - защото съм услужлив и горд , потомък на австрийски барони , направен съм от орех , имунизиран съм срещу дървояд , имам вкус към модата , по-моден съм от най-модния шлагер , много съм умен , умея да потушавам конфликти , въдворявам мир , говоря чужди езици , мога да стана културен ==аташе== , направо съм божествен ! - паднете на колене и се молете , молете се де , виждате ли как се молите ? - пръждосвайте се сега , пролетарии !</p>
<p>Personál Evropské služby pro vnější činnost by měl být odborně připraven a při každém zastoupení EU je zapotřebí kulturního atašé .</p>	<p>Персоналът на ЕСВД следва да бъде обучен и е необходимо културно ==аташе== във всяко представителство на ЕС .</p>
<p>Z této zprávy bych také zdůraznil respekt k ochraně / podpoře jazykové / kulturní bohatosti v každém členském státě ; význam šíření evropských kulturních hodnot jako prostředku k prosazování základních práv , demokracie a řádné správy ; a konečně význam zavedení postu kulturního " attaché " v každém zastupitelstvu EU v zahraničí .</p>	<p>От настоящия доклад искам също така да подчертая зачитането на опазването/насърчаването на езиковото/културното богатство във всяка държава-членка , значението на разпространението на европейските културни ценности като средство за насърчаване на основните права , демокрацията и доброто управление и значението да има културно " ==аташе== " във всяко едно представителство на ЕС в чужбина .</p>
<p>Také vítám nové návrhy , jako je vytvoření kulturního oddělení v rámci Evropské služby pro vnější činnost nebo jmenování " kulturního atašé " pro každý členský stát .</p>	<p>Приветствам и новите предложения като създаването на културно звено в рамките на Европейската служба за външна дейност или назначаването на " културно ==аташе== " за всяка държава-членка . Именно чрез координиране на националните инициативи ще може да се появи културна Европа .</p>